

PRVI ZBOR ZADRUŽNIKOV SLOVENIJE V LJUBLJANI

Skrb vsakega zadruženika in vsake zadruge mora biti krepitev zadruge in zvišanje proizvodnje

Iz referata predsednika Kmečke komisije pri CK KPS tovariša Franca Popita

V popoldanskem nadaljevanju je prvi dobil besedo predsednik Kmečke komisije pri CK Komunistične partije Slovenije tov. Franc Popit, ki se je v obširnem poročilu podrobno bavil z vsemi organizacijskimi težavami in uspehi, ki jih imajo naše obdelovalne zadruge. Uvodoma je ugotovil, da se zbora udeležuje 709 delegatov, ki zastopajo 352 obdelovalnih zadrug z 32.508 člani in 384 zadrugah ekonomij z 2773 člani. Med delegati je 606 tovarišev in 103 tovarišice. Po uvodu je podal tov. Popit pregled razvoja zadrugnega sektorja v lanskem letu.

RAZVOJ ZADRUŽNEGA SEKTORJA V SLOVENIJI

Konec leta 1948 smo imeli 68 obdelovalnih zadrug, konec leta 1949 pa 352. Konec leta 1948 je bilo v obdelovalnih zadrugah 1716 gospodarstev, ki so imela 10.346 ha zemlje, konec leta 1949 pa je bilo v zadrugah 8116 gospodarstev s 75.681 ha zemlje. Če označimo stanje konec leta 1948 s 100, potem smo v dvigu zadrug konec leta 1949 dosegli indeksno številko 517, v dvigu gospodarstev 472 in v dvigu zemlje v zadrugah 731. Skupna površina vsega socialističnega sektorja je v Sloveniji lani narasla od 56.507 ha na 136.219 ha ali za 141 odst. Iz teh podatkov se vidi tendenca, da se površina zemlje v obdelovalnih zadrugah hitreje povečuje kot število gospodarstev, število gospodarstev pa hitreje od števila zadrug.

Tovariš Popit je nato poudaril, da bo moral današnji zbor sprejeti sklepe, ki bodo pospešili ustanavljanje novih zadrug, v obstoječih zadrugah pomnožili število članov in zadrugah kakovostno okrepili. Čeprav imamo od celotnega števila gospodarstev v Sloveniji 72 odst. gospodarstev v socialističnem sektorju, v Sloveniji še vedno zastajamo za državnim povprečjem. Različne akcije so lani povzročile, da razvoj ustanavljanja zadrug v Sloveniji ni tekel enakomerno, kar kažejo naslednje številke: konec leta 1948 smo imeli 68 obdelovalnih zadrug, konec prvega tromesečja leta 1949 smo jih imeli 86, konec drugega tromesečja 199, konec tretjega tromesečja 324, in konec četrtega tromesečja 352.

Napačno je mišljenje, da je treba ustanavljati kmečkoobdelovalne zadruge za vsako ceno. Zadruge niso same sebi namen, ampak jih ustanavljamo zaradi skupnosti, kar hočemo dvigniti kmetijsko proizvodnjo, nuditi čim več cenene prehrane skupnosti, presežek delovne sile pa odvesti v industrijo. Zato ne bomo ustvarjali pasivnih zadrug, temveč jih bomo ustanavljali le v tistih krajih, kjer je gospodarska osnova za uspešno združništvo najbolj ugodna. Da je razvoj šel doslej, razen nekaj izjem v goriški in ljubljanski oblasti, pravilno, nam kažejo naslednji podatki:

V ljubljanski oblasti odpade na vsako zadruzo 18,2 družine, v mariborski 37,2, v goriški 13,2, na področju mesta Ljubljane pa 33,5 družine. Povprečno odpade po vsej Sloveniji na vsako zadruzo po 24,8 družine.

Prav tako ni bilo sektenja v smeri pretravanja tipov zadrug. Po podatkih z dne 23. decembra imamo v ljubljanski oblasti 84 zadrug prvega, 17 drugega, 4 tretjega in 8 četrtega tipa; v mariborski oblasti je 75 zadrug prvega, 17 drugega, 11 zadrug tretjega in 29 zadrug četrtega tipa; v goriški oblasti je 65 zadrug prvega, 9 drugega, 16 tretjega in 2 četrtega tipa; na področju mesta Ljubljane pa so vse zadrug prvega tipa. Tako je v vsej Sloveniji 240 zadrug prvega, 42 zadrug drugega, 31 zadrug tretjega in 39 zadrug četrtega tipa. Tretjega in četrtega tipa so v pretežni meri starejše zadruge, ki so bile ustanovljene še pred izidom novega zakona oziroma v zornih pravih.

Če analiziramo bolj podrobno odnos nižjih organov oblasti in osnovne politične organizacije do posameznih vprašanih krepitev socialističnega sektorja in pospeševanja kmetijske proizvodnje, ugotavljamo, da so bile tu določene slabosti, ki so nujno dobile svoj odraz v zaostajanju kmetijske proizvodnje za proizvodnjo v industriji, v ostrini in tempu, s katerim napreduje socialistična preobrazba vasi. Politika nekaterih okrajnih ljudskih odborov in krajevnih ljudskih odborov do planov kmetijske proizvodnje, do obveznosti in njihove realizacije je bila nenopolitčna, šablonska, oportunistična in kratkovidna.

Mnogo krivde za to nosi tudi dosedanja kampanjski način odkupa s čestokrat politično neodgovornim delom odkupnega aparata. Z novo zvezno uredbo o odkupu

V soboto dopoldne se je pričel v veliki unionski dvorani v Ljubljani prvi zbor zadruženikov, ki ga je sklical izvršni odbor Osvobodilne fronte Slovenije. Zboru prisostvuje nad 700 delegatov in gostov iz vseh kmetijskih delovnih zadrug Slovenije. Na zboru zadruženikov pa so navzoči tudi: član Politbiroja in organizacijski sekretar CK KP Slovenije, tovarišica Lidiya Sentjurc, član Politbiroja CK KPS, tovariši: Ivan Regent, Janez Hribar, Vlado Krivic, pomočnik zveznega ministra za kmetijstvo tov. Dimitrije Bajalica, član kmetijske komisije pri CK KPJ tovariš Ante Bojanić, član kmetijske komisije pri CK KP Hrvatske, predstavnik JA, podpolkovnik Jože Seme in podpolkovnik Nikola Rukavina, predsednik Glavnega odbora ZS Slovenije in član CK KPS tovariš Janko Rudolf, član sekretariata IO OF Slovenije tovariš Franc Primožič, zastopniki ministrstev, oblastnih in okrajnih ljudskih odborov ter predstavniki množičnih organizacij.

Zadruženike, delegate in goste je pozdravil minister za kmetijstvo inž. Levstik, ki je želel zbranim delegatom uspehe pri diskusiji na prvem zboru zadruženikov Slovenije.

V imenu Centralnega komiteja KP Slovenije, v imenu IO OF in v imenu vlade LR Slovenije je pozdravil zbor zadruženikov minister Hribar ter je obenem izročil pozdrave predsedniku vlade LRS in sekretarja CK KPS tovariša Mihe Marinka, ki je bil zadržan in se ni mogel udeležiti zborovanja.

Zbor zadruženikov je v imenu Jugoslovanske armade pozdravil podpolkovnik Jože Seme, ki je poudaril važnost naše ljudske Armade pri čuvanju pridobitve NOB, na podlagi katerih naše delovno ljudstvo gradi socializem. Med drugim je tudi dejal, da pripadniki naše Armade sodelujejo pri graditvi socializma na vasi in nudijo materialno in delovno pomoč kmetijskim delovnim zadrugam.

V imenu Glavnega odbora ZS Slovenije je govoril predsednik Glavnega odbora ZSS tovariš Janko Rudolf. Govoril je predvsem o tem, da je zveza delavcev in delovnih kmetov o naši socialistični graditvi — nerazdružljiva. Kakor lani tako bodo v letošnjem letu posamezne sindikalne podružnice delovnih kolektivov še bolj pomagale kmetijskim delovnim zadrugam pri krepitvi.

Minister Levstik je nato prečital še pozdravno brzojavko, ki so jo zboru poslali člani obdelovalne zadruge Jožeta Lacka.

S tem je bil dopoldanski program prvega dneva izčrpan, na popoldanskem zborovanju pa je podal poročilo predsednik kmečke komisije CK KPS tov. Franc Popit.

Žita in uredbo o obveznem odkupu žitne in prašičev za leto 1950, kateri se bo pridružila še republiška uredba o odkupu krompirja, bodo tako nepravilnosti omejene. Kmet bo vedel, koliko mora oddati in s čim bo lahko prosto razpolagal. Država pa bo vedela, kako stoji s prehranbenim fondom.

Da bodo plani obveznosti realni in progresivni, pa je potrebno, da se na krajevnih ljudskih odborih uvede točna evidenca kmetijskih površin in kmetijske proizvodnje. Ta evidenca mora v prvi vrsti zasledovati gibanje kmetijske proizvodnje pri tistih posameznih skupinah, ki so nagnjene k špekulaciji in ki bi morale največ prispevati fondu prehrane. Ta posel bodo na krajevnih ljudskih odborih opravljali uslužbenci evidenčarji.

POSPEŠITI JE TREBA RAZVOJ ŽIVINOREJSKIH ZADRUG

Pospešiti je treba posvetiti živinorejskim zadrugam, ki bodo imele veliko vlogo. Stanje pretežno živinorejskih zadrug je sedaj približno naslednje: v ljubljanski oblasti imamo 29, v mariborski 6, v goriški 35, v vsej Sloveniji pa skupno 70 takih zadrug, kjer je živinoreja najvažnejša kmetijska panoga. Glede na ugodne pogoje ki jih imamo, je teh zadrug danes še premalo, tudi število njihovih članov je prenizko, a število njihove žitve je na istem, če ne na nižjem mestu kakor pri privatnikih. Treba je odpraviti vse vzroke, ki zavirajo razvoj, povečanje in ekonomsko okrepitev teh zadrug.

Zapuščene planine je treba napraviti donosne. Zarediti je treba na njih ovce in govejo živino. Pri nas se preveč za nemarja reja ovac, ki predstavljajo za našo industrijo važno surovinsko bazo. Volno, ki jo moramo kupovati v inozemstvu za devize, bi lahko pridobivali sami doma in jo celo izvažali.

Pri pospeševanju razvoja teh zadrug bi lahko ogromno pomagala iniciativa od spodaj. Mnogo predlogov bi tu morali dati zadruženiki sami. Ni pravilno, da prihaja pobuda od spodaj šele takrat, ko so stvari že pereče. Dolžnost zadruženikov je, da predlagajo izboljšanje. Tako se bo iniciativa od spodaj povezovala s pomočjo od zgoraj.

Za dosedanjimi prilično nizki delovni dan v živinorejskih zadrugah so vzroki v tem, da se v organizaciji dela ni ničesar spremenilo. Ni se energično začelo s spreminjanjem starega načina dela, še vedno gospodarilo brez pravega plana, brez brigadnega in skupinskega dela, brez norm, brez urejenega knjigovodstva, vsak si sam zapisuje ure, zaradi razkropljenosti živine ni močnejše kontrole, niti kontrole nad porabo krme, na ohišnicah pa je dostikrat več živine in mleka kot v zadrugi.

NE BOJMO SE VELIKOPOTEZNOSTI

Med zadruženiki je dalje še vedno strah pred velikopoteznostjo, ki je lastna socialističnim obratom. Boljšo se namerjajo krediti, s katerimi bi naglo dvignili živinorejsko proizvodnjo in prelomili z dosedanjim načinom gospodarjenja. Ljudska oblast je zainteresirana na ustanavljanju velikih socialističnih obratov, kar morajo postati zadruge, in na povečanju proizvodnje. Kakršna bo doprinos takega

obrata za skupnost, tak bo tudi odnos skupnosti do obveznosti, ki jih ima tak obrat. Če se bo izražal odnos takega obrata do skupnosti v povečanju proizvodnje in oddaje za skupnost, se bo odnos skupnosti do obrata izražal v ugodnih pogojih amortizacije, s prelaganjem iz leta v leto.

Nekaj besed je treba spregovoriti tudi o vinogradniških in vinarjskih zadrugah. V vinogradniških zadrugah je z organizacijskimi, pa tudi notranje zadruženimi problemi podobno kot v pretežno živinorejskih zadrugah. Kar se tiče vinarjskih zadrug, se bodo morale prilagoditi združnemu zakonu oziroma pravilom. Najbi bo treba take rešitve, ki bodo najbolj ugodno povežale interese zadruženikov z vsebino zakona. V nekaterih okrajih so ta problem reševali tako: vinarjske zadruge so spremenili v podjetja okrajnih zadruženih zvez, manjše pa so priključili vinogradniškim zadrugam.

V nadaljevanju svojega govora je tov. Popit poudaril, da nezaupanje do zadrug in do zadrugnega gospodarjenja iz dneva v dan plahni. Nekateri kmetijsko obdelovalne zadruge kot na primer Kramarovi, Meljski hrib, Osojnik, Lacko, Trnčič, Lokavci in Kovača vas še kažejo obrise novih socialističnih gospodarstev in postajajo priljučna sila tudi za naprednejše kmete v svojem okolišu.

Nato je tov. Popit naštel vrsto vzornih zadruženikov, ki so nam jamstvo, da bomo vse težave premostili. S področja mariborske oblasti je omenil med drugim Gvidona Vesela, predsednika gospodarske zadruge Osojnik, Terezijo Peklar iz zadruge Meljski hrib, Valentina Jesiha iz zadruge v Smarju, Franca Pinteriča iz zadruge v Središču, Milana Piatovška, Franca Dobovška in Rozo Golnar iz Lackove zadruge, Angelo Zafornik iz zadruge v Kovači vasi in mnoge druge.

Na velikem posestvu pridelal več kakor na majhnem, je nadaljeval tov. Popit, laže in pametneje gospodariti. Če ljudje skupno delajo, več napravijo, in če več napravijo, je večji tudi njihov dohodek. Nekatera vodstva zadrug in posamezni zadruženiki pa ne gledajo tako na te stvari. Čeprav ne stojimo najslabše z oddajami pridelkov od zadrug, vendar ne moremo biti zadovoljni z dejstvom, da dajejo nekatere zadruge skupnosti od svoje zemlje manj, kakor dobi skupnost od zemlje, ki je v rokah privatnika. Zadruženiki se morajo zavedati: čim več bodo skupnosti dali, tem več bodo od nje zahtevali in prejeli. Naše zadruge morajo postati pravi socialistični obrati v kmetijstvu. Zato si moramo prizadevati, da bomo ustanovili zadruge z bogato proizvodnjo, že obstoječe, ki imajo slabšo proizvodnjo, pa povečali s priletnitvijo še drugih naprednih, gospodarsko močnih kmetov.

Prizadevati se je treba, da se po vseh zadrugah čimprej uvedejo norme, brigadni sistem dela in izkoristijo s pravilno porazdelitvijo razpoložljivi stroji. O potrebi norm so se zadruženiki že sami prepričali. V mnogih zadrugah postavljajo demokratičen način upravljanja v zadrugi. V vseh važnejših stvarih ob setvi, žetvi in večjih delih, kadre za odločujoča vprašanja zadrug,

SKLEPI

prvega zbora zadruženikov Slovenije

Delegati vseh kmečkih delovnih zadrug smo pregledali dosedanje delo in konec zborovanja ugotavljamo v imenu vseh zadruženikov da so naši dosednji uspehi pokazali pravilnost linije našega CK KPJ pri graditvi socialističnega kmetijstva.

Hkrati ugotavljamo, da sta uspešno zaključeno tretje plansko leto in delovni polet, s katerim naše ljudstvo stopa v četrto leto petletke, najslabšeja potrditev pravilne načelne politike našega partijskega vodstva v sporu z VKP(b) in kompartijami dežel ljudske demokracije.

Hvaležni smo našemu partijskemu vodstvu, da je dalo pobudo za sklicanje tega zbora, ki je najlepša manifestacija novega slovenskega združništva. V referatih in diskusiji je ta zbor pokazal uspehe in dragocene izkušnje posameznih zadrug, na drugi strani pa pomanjkljivosti in napake, proti katerim se moramo odločno boriti. Zbor je dal tudi pobudo in predloge oblastvenim organom za reševanje nekaterih perečih problemov s katerimi se zadruge borijo.

Za nadaljnjo razširitev, okrepitev in pospešeni razvoj socializma na vasi sprejemamo naslednje

SKLEPE:

1. Kot osnovno pomanjkljivost smo ugotovili, da smo se premalo trudili za pritegnitev čim večjega števila delovnih kmetov v zadruga gospodarstva. Zato se obvezujemo:

a) da bomo brčeno in s pravilnim pripravljanjem pritegovali kmete nezadruženike v naše zadruga kolektive tako, da bomo skupno z njimi ustvarili velike gospodarske enote, predvsem v krajih, ki imajo pogoje za močno proizvodnjo;

b) pri vključevanju zadruženikov bomo strogo upoštevali načela prostovoljnosti in bomo vs. gospodarsko, politično in družbeno življenje v zadrugah uredili tako, da bodo kmetje nezadruženiki dobivali vse večje zapanje v zadruge;

c) skrbeli bomo za izvajanje dosledne demokratičnosti v zadrugah tako, da bomo na zadruženih zboreh, rednih zadruženih in brigadnih sestankih skupno reševali vsa gospodarska in druga vprašanja. Tako bo imel vsak zadruženik s svojimi predlogi možnost prispevati k pravilnemu reševanju zadruženih vprašanj in k utrjevanju ter dvigovanju združništva in lastne blaginje;

d) bomo in odločno bomo v zadrugah in izven zadrug razkrinkavali prikritje in odkrite sovražnike napredka na vasi, ki skušajo ovirati razvoj in utrjevanje socialističnega združništva, ter skrbno čuvali zadruga imovino. V naši Osvobodilni fronti in pod vodstvom Komunistične partije bomo nenehno širili socialistično miselnost in vsestransko krepili politično socializma na vasi, kar predstavlja neobhoden sestavni del graditve socializma v Jugoslaviji.

2. Ohišnice bomo v smislu zadruženih pravil uredili tako, da ne bodo odtegovalle delovne sile zadrug ter da bodo služile predvsem za lastno oziroma dopolnilno preskrbo zadruženikov.

3. Oblikujemo, da se bomo v obstoječih zadrugah še dosledneje borili za boljše organizacijo dela, zato bomo organizirali pogojem proizvodnje ustrezajoče vrste in število brigad ter skupin. Uvedli bomo norme za vse vrste del v kmetijski proizvodnji, še posebno skrb pa bomo posvetili normam v živinoreji. Na ta način bomo uvedli izpopolnili in utrili socialistične oblike dela ter tako postavili osnovo za socialistično nagrajevanje dela, ki bo temeljilo na uspehih posameznih zadruženikov. S tem bo tudi omogočeno dodeljevanje dopolnilnih nagrad tistim zadruženikom, skupinam in brigadam, ki bodo proizvodne naloge presegli.

Brigade in skupine je treba opremiti s pripadajočimi stroji, orodjem, živino in ostalimi sredstvi za proizvodnjo, obenem pa jih zadolžiti za izvršitev planov in čuvanja orodja in strojev. Tako oblika organizacije dela, t. j. realno postavljene norme, zadolžitve s planom proizvodnje, zadolžitve za čuvanje orodja in strojev, razdelitev dohodov itd. je osnova za racionalnejše izkoriščanje delovne sile ter vzpostavlja za dvigovanje socializma dela in povečanje proizvodnje.

4. Glede na ugotovljene pomanjkljivosti in napake v preteklem letu bomo posvetili več pozornosti:

a) sestavljanju oziroma dopolnjevanju gospodarskih planov, ki morajo postati horbeni delovni program zadrug. Pri postavljanju planov naj sodelujejo vsi zadruženiki in prispevajo s svojimi predlogi k povečanju pro-

izvodnih nalog ter k pravilnemu in boljše izkoriščanju razpoložljivih kapacitet;

b) uvedli bomo operativne plane dela, zato pa bomo predhodno zadovoljili slehernega zadruženika s številom delovnih dni, ki jih ima opraviti v zadrugi v posameznih obdobjih, pri tem pa bomo upoštevali delovno sposobnost posameznih zadruženikov;

c) okrepili in izboljšali bomo evidenco nad izvršenim delom in okrepili delovno disciplino.

5. Ker je živinoreja v Sloveniji ena poglavitnih in najvažnejših kmetijskih panog, bomo:

a) pospešili združitev živine, pri čemer naj bo mlada (plemenska) živina ločena od proizvodne, oziroma vprežne živine;

b) borili se bomo, da se bo število živine skladilo z možnostjo reje živine glede na krmsko osnovo;

c) posebno pozornost bomo posvečali dvigu svinjereje in perutninarstva;

d) odločneje kakor doslej bomo v planinskih predelih pospeševali ovčerejo;

e) skrbeli bomo za zdravo in odporno plemensko živino, ki je pogoj uspešnega razvoja živinoreje v celoti;

f) skrbeli bomo za stalne živinorejske preglede, za večjo čistoto živine in hlevov in čuvali krmsne fondov s odmero pravih krmskih obrokov. S skrbnejšo nego in redom v prehrani bomo povečali predvsem proizvodnjo mleka, masti, jajc itd.

6. Da zajamčimo izpolnjevanje proizvodnih planov v živalski proizvodnji, se obvezujemo:

a) da bomo še to zimo izvršili vsa pripravljana dela za kapitalno graditve potrebnih gospodarskih objektov;

b) graditve in adaptacije hlevov in drugih gospodarskih zgradb bomo izvršili z lastno delovno silo. Pri tem bomo izkoristili predvsem material iz lastnih krajevnih virov, ki ga bomo pripravili že pozimi. Uporabljali bomo tak pačin graditve, kakršne najbolj ustreza danemu materialu in s kakršnim bomo najhitreje zgradili in asposobili potrebne objekte;

c) organizirali bomo obrtno dejavnost in razna podjetja, ki omogočajo pospeševanje socialistične kmetijske proizvodnje in predelavo proizvodov.

7. Prizadevali si bomo dvigniti živinorejske pogoje zadruženikov in to ne samo v materialnem, temveč tudi v kulturnem pogledu:

a) ustanovili bomo otroške jasli in domove igre in dela, da bomo razvijali žene in matere v naših zadrugah;

j) z ustanavljanjem knjižnic, pripravljanjem bralnih večerov, organiziranjem raznih tečajev in drugih oblik kulturnoprosvetnega dela, kjer naj bo zabava združena z vzgojnimi prireditvami, pa bomo neprestano dvigali duševno ozorje in politično zavest zadruženikov in razvijali med njimi družabno življenje;

c) poživili bomo kulturnoprosvetno delo po naših zadrugah domovih.

8. Naloge, ki smo si jih postavili, so težke in odgovorne in zavedamo se, da jih bomo zmogli le, če bomo imeli dobre politične in strokovne kadre. Zato bomo naše najboljše zadruženike pošiljali v tečaje za zadruženje voditelje, brigadirje, normirke, planerje, knjigovodje itd. in si neprestano prizadevali, da izobrazimo tudi druge zadruženike.

9. Oblikujemo, da bomo z vsem poletom sledili zgledu našega delavskega razreda, ki s herojskimi delovnimi napori in socialističnim tekmovanjem izpolnjuje ter presega svoje proizvodne planje. Zato se obvezujemo, da bomo tudi na področju socialistične graditve na vasi razvili vsestransko tekmovanje kot stalen sistem dela. Organizirali bomo tekmovanja med posameznimi zadruženiki, skupinami, brigadami in zadrugami na področju vseh panog kmetijske proizvodnje.

Zavedamo se, da bomo le z izpolnjevanjem vseh teh sklepov in nakazanih nalog lahko prispevali svoj delež k graditvi socializma, ker bomo tako s povečano proizvodnjo zagotovili čim boljše preskrbo delovnih ljudi mest in industrijskih središč ter ostalim gospodarskim panogam zagotovili potrebno delovno silo. Tako bomo v svojem dnevnem delu dajali priznanja pravilni politiki naše Partije in Ljudske fronte in s tem največ prispevali v težki borbi našega ljudstva pod modrim vodstvom tovariša Tita za enakopravne odnose med narodi in socialistični državami.

prepuščena samo predsedniku in knjigovodji. Zadruženiki dostikrat niso sodelovali. V nekaterih okrajih pa so jih izdelali kar na okraju. Tak plan je nujen ne živinorejski, ker ni vsota naporov vseh zadruženikov.

V planu bi se moralo že vnaprej označiti, kaj bo zadruga lahko prodala državi kot tržni presežek. To bo stimuliralo delo zadruženikov. Nepravilno je delo nekaterih odkupnih podjetij, ki so jemala zadrugam vse tržne presežke. Ti postopki dušijo iniciativno zadruženikov. Po drugi strani pa so nekatere zadruge sklepele pogodbe na podlagi prehodke, seveda le tedaj, če odpravijo pomanjkljivosti, ki zmanjšujejo zaslužek.

V Sloveniji imamo danes v 250 zadrugah organiziran brigadni skupinski sistem dela. V vseh res še ni izpeljan do (Nadaljevanje na 2. strani)

Prvi zbor zadružnikov v Ljubljani

(Nadaljevanje s 1. strani)

kraja, ta številka pa kaže, da so zadružniki poznali prednost tega sistema in da se ga vedno v večjem številu oprijemljejo. Drugače pa je z normami. Imamo samo nekaj zadrug, ki imajo norme in ki delajo po pravih normah. To so v pretežni večini starejše zadruge, onekod imajo pomisleke, ki pa čisto samo kažejo neznanje o prednosti normiranega dela. Ti zadružniki še niso razumeli, da je norma samo zato, da pravično določa plačo po tem, kar je kdo napravil.

Posebno poglavje so ohišnice. Mnogi zadružniki niso ohišnice vzeli samo kot pripomoček za svojo dopolnilno prehrano. Delo na njej imajo za prvo. Če stokrat po te ohišnice tako po površini kakor po številu živine na njej preko norm, ki jih pravila dopuščajo.

Na višino delovnega dneva vpliva tudi porazdelitev dela po sezonah. Nekateri zadruge so znale rešiti to vprašanje tako, da so v prostem času zaposlile svoje člane z delom, ki jim daje višjo zaslužek. Ena takih rešitev je do-

mača obrt, posebno v tistih krajih, kjer je že v navadi.

V mnogih zadrugah je veliko tarna, da jim primanjkuje delovne sile. Hkrati jim leži na poljedelski stroji neizkoriščen na ohišnicah. Žene v zadruge niso dovolj zaposlene. Marsikje so to rešili tako, da so postavili za vsa zadruge pekarijo, kuhinjo, pralnico, s čimer so razbremenili ženo, da lahko pomaga pri delu v zadruzi. Domov igre in dela je v zadrugah že 12.

Kljub vsem težavam in nepravilnostim so dohodki zadrug v letošnjem letu še kar zadovoljivi. Prva in zadnja skrb vsakega zadružnika in vsake zadruge pa mora biti, da se našlete slabosti čim prej odpravijo in da se doseže čim večja proizvodnja.

Ob koncu je gov. Popič govoril še o političnem in kulturnem delu v zadrugah in na vasi sploh. Opozoril je na pomen izobraževalnih tečajev, festivalov, zadrugnih domov, frontnih kotičkov, izletov ljudi iz vasi v tovarne in drugih sredstev, ki lahko vplivajo na dvig kulturne in politične ravni vasi.

Zaslužni zadružniki iz Apaške kotline na zboru zadružnikov

Med delegati, ki so se udeležili zadrugnega zbora v Ljubljani, je tudi 38 letni Mahne Jože, predsednik kmetijske obdelovalne zadruge v Apači.

Zvedel sem, da je prišel v Apačo leta 1946. kot kolonist. Doma je iz vasi Zupena pri Rakeku. Do vstopa v partizane (leta 1943) je bil zaposlen kot hlapec pri kmetu in posestniku milna, ki ga je izkoristil kar se je dalo. »Delal sem noč in dan, zaslužil pa nič,« je dejal trpk. »Hrana mi je bila pičlo odmerjena, počivali nisem smeli niti minute. Danes je vse drugače. Zdaj imamo življenje, prej pa smo bili sužnji.« V NOV je bil, do leta 1946, nato pa je prišel kot kolonist v Apačo. Bil je soustanovitelj zadruge »Edvard Kardelj«. Ker se je dobro spoznal pri poljskih delih, je postal kmalu brigadir, leta 1949 pa je bil izvoljen za predsednika. Je član Partije. ZB ter je bil letos že drugi izvoljen za podpredsednika krajevnega ljudskega odbora. Odlikovan je bil z redom za zasluge za narod. Lani je dovršil 14 dnevni Partijski tečaj; sedaj pa obiskuje 5 tedenski Partijski tečaj v Radenci. Zaradi uspehov, ki jih je dosegel kot brigadir v socialističnem sektorju, je bil že dvakrat nagrajen.

Za časa njegovega predsedovanja so adata tirali svinjake za 140 svinj ter zgradili hlev za 50 glav goveje živine. V letu 1950 bodo zgradili še drugi del hleva za ponovnih 50 glav goved ter izvršili še o adaptacijo prav tako za 140 repov svinj. Najin razgovor je zaključil z ugovoritvijo: »Še to naj vam povem, da bomo spomladi dogradili naš zadružni dom.«

Med zaslužnimi zadružniki je delegat Franc Likar iz obdelovalne zadruge Žepovci. Čeprav 50 letnik, je eden najboljših živinorejcev v Apaški kotlini. V zadruge je vstopil že leta 1947. Na skrbi ima 16 molznih krav, ki jim posveča veliko oskrbo in nego od ranega jutra do večera. Vstaja vsak dan že ob štirih

zjutraj in dela do devete ure zvečer. To delo mu ni v breme, ker ljubi zaupano mu živino. Čeprav ima težave s tem, da dela v dveh hlevih (v najkrajšem času bo zgrajen skupen hlev), vladata v obeh prostorih vzoren red in čistoča.

Že nad dve leti je član upravnega odbora zadruge. Lani je postal član Partije, od vsega početka pa je član ZB. V partizanih je deloval kot terencec od leta 1943. dalje. Tudi vsa njegova družina je vključena v zadruge. Predlagan je za odlikovanje za zasluge za narod. Velike zasluge za uspeh zadružništva ima tudi 27 letni Jesih Alojz, predsednik obdelovalne zadruge v Segovcih. Doma je iz Bolčega vrha v Belj Krajini, kjer so se začeli prvi partizanski podvigi. Sam je bil v partizanih od leta 1942. dalje, pa vse do oktobra 1945. Kot kolonist je prišel v Segovce 14. januarja 1946. Bil je glavni organizator in pobudnik, ko so 31. marca istega leta ustanovili kmetijsko obdelovalno zadruge. Sprva je vstopilo v zadruge 9 družin, danes je v zadruzi 28 družin s 125 člani. Dve leti je deloval kot brigadir, leta 1949 pa so ga izvolili za predsednika.

Kot predsednik je še bolj poprijel za delo. Dvignil je uspehe v svoji zadruzi za 50 odstotkov in to predvsem v izboljšanju živinoreje ter v organizaciji dela. Lani so nanovo preorali 2,50 ha travnika. Nabavil je mlaticino ter žetveni stroj-samoveznik. Je silpo marljiv in vreden zadružnik. Član Partije je od leta 1943. Odlikovan je z medaljo za hrabrost. V njegovo zadruge je vključenega že 60 odstotkov vsega prebivalstva, do konca leta pa se bo to število povečalo še za 10 odstotkov. Dovišil je knjigovodski in več drugih tečajev.

Na zboru v Ljubljani je bil zastopan tudi 35 letni Anton Puhek iz kmetijske obdelovalne zadruge Podgorje. Doma je iz Bele Krajine. V Podgorje je prišel kot

kolonist leta 1946. Bil je soustanovitelj zadruge ter je takoj postal njen blagajnik, kar je še danes. Svojo odgovorno službo vrši vestno in natančno ter uživa vsestransko zaupanje. Zelo se zavzema za dvig svoje zadruge. Pridobil je že mnogo novih članov. V zadruge je vključena vsa njegova družina, ki noče zaostajati za očetom. Član Partije je že od leta 1943. dalje. Je tudi član okrajnega odbora Zveze borcev. V NOV je deloval od leta 1942. kot terencec, od leta 1944. pa do 1945. pa v operativni vojski. Z njim vrst so šli kot delegati v Ljubljano iz Podgorja še tovariši: podpredsednik in skladiščnik Vesel Jože, predsednik Mauser Ivan in podpredsednik krajevnega ljudskega odbora Tekavec Alojz.

Zadruge Žepovci je zastopal še njen Predsednik Leskovec Franc, ki je prišel v Žepovce iz Logatca. V zadruge je vstopil leta 1947, naslednje leto pa so ga že izvolili za predsednika, kar je še danes. Je član Partije ter je bil letos že drugi izvoljen za predsednika krajevnega ljudskega odbora. Je član ZB, poslanec okrajne skupščine ter delegat za oblastno skupščino. Med drugim je tudi njegova zasluga, da se je število družin v preteklem letu povečalo od 43 na 139. V zadruzi je 95% vsega prebivalstva. Odkupnemu podjetju so oddali lani 25 vagonov krompirja. Goveje živino bodo povečali od 200 na 538 goved, ptičnice (prašiče) pa od 200 na 1.671 v letu 1950. V NOV je deloval od leta 1943. dalje. Zaradi zaslug na zadružnem polju je predlagan za odlikovanje.

Razen že omenjenega Franca Likarja, zastopali žepovsko zadruge še član upravnega odbora Čeh Franc, brigadir Černec Jože, normirec Koren Franc in brigadir Žagar Jurij.

Na zbor zadružnikov bo odšlo iz radgonskega okraja okrog 40 delegatov, med katerimi je tudi 24-letni zadružnik, traktorist Kump Martin iz kmetijske obdelovalne zadruge Apače. On je veliko prispeval za razvoj zadružništva v Apaški kotlini.

Leta 1946 je bil koloniziran v Kramarovicah v Prekmurju. Ker pa tam niso imeli zadruge, za katero se je mladi fant navduševal, je odšel v Apačo, kjer je bil soustanovitelj sedanje obdelovalne zadruge »Edvard Kardelj«. Že isto leto je postal brigadir poljedelske brigade. Po dovršenem traktorskem tečaju v Mariboru in v Laškem je postal eden najboljših traktoristov v Apaški kotlini. Čeprav mlad in novinec v tej stroki, je v preteklem letu izvedel polno ter jesen, ko oranje ter prahe brez kakršnega defekta, s čimer je največ pripomogel, da so bile vse setve pravočasno končane. Ko je bil doma gotov, je šel pomagat še drugim zadrugam. Je član krajevnega biroja Partije, član ZB itd. V partizane je šel že leta 1942 kot 16-letni fant. Deloval je največ v Cankarjevi brigadi. Zaradi doseženih uspehov v socialističnem sektorju je prejel medaljo za zasluge za narod.

Za 50% bodo dvignili hektarski donosi na državnem vinogradniškem posestvu na Kape i

Delovni kolektiv državnega vinogradniškega posestva na Kape i je imel na predvečer Novega leta množični sestanek, kjer so dali obračun preteklega leta ter so sprejeli proizvodni plan za leto 1950.

Pri vseh vinogradniških delih so plan dosegli stoddostno, v investicijah pa so ga celo presegli za 100%. Plan je predvideval, da zrgolajo 3 ha, zrgolali pa so 6 ha vinogradov.

Vedno večja potreba preskrbe z vinom po naših industrijskih centrih narekuje dvig proizvodnje tudi v vinogradništvu, zato so na sestanku sprejeli plan, da bodo dvignili hektarski doprinos za 50 odstotkov, kar bodo dosegli z boljšo obdelavo zemlje, z gnojenjem ter vestnim rezom trsa. Skrbeli bodo za to, da bo vez v pravem času opravljena ter za pravočasno škropljenje. Obvezali so se, da bodo pazili na grozdje ob času zorenja. Pri živinoreji in v poljedelstvu bodo povišali plan v kvaliteto.

Od 400.000 trsnih ključev bodo vzgojili 200.000 prvoklasnih cepljenk. Plan v sadjarstvu bodo dvignili na 40 kg sadja od drevesa, kar bodo dosegli s pravočasnim škropljenjem, čiščenjem ter zadostnim gnojenjem. Plan predvideva 10 vagonov sadja. Proizvodni plan pšenice, rži in ječmena znaša 21 centov, pri krompirju pa 200 centov na hektar. Tudi v tem letu so planirali, da bodo na novo zrgolali 6 ha vinogradov ter 2 ha trsnice. To delo je že 66 odstotno izvršeno. Rigolanja trsnice se bo lotil ves delovni kolektiv naenkrat, tako da bo to delo v par dneh gotovo. Skopali bodo 600 jam za sadna drevesa. Nove matičnjake v površini 6 ha bodo montirali z žično oporo. Za dvig družbenega standarda svojih delavcev bodo vse razpoložljive lokalne vire uporabili za gradnjo in

popravilo delavskih stanovanj, za kar se bodo vključili vsi rokodelci obrata.

22 tovarišev, ki so v zadnjih dveh mesecih dosegali najboljše uspehe pri delu (en delavec je zrgolal v tem času 4,2 ara vinogradov), je bilo ob tej priliki razglašeno za udarnike. Nekateri med njimi so dvakratni in celo trikratni udarniki. So to Štuhec Marija, Zamuda Antonija (dvakratna), Šoštarč Marija, Šafarič Marija, Mulec Marija, Ivanič Franciška, Knez Anton (trikratni), Ivanič Ivan (dvakratni), Kovač Štefan, Kovačič Elizabeta, Stanek Pavla (trikratna),

V letu 1949 se je članstvo zvišalo za 30 odstotkov

na državnem vinogradniškem posestvu na Kape i

V četrtlet se je vršil v okrajni dvorani v Radgoni plenum Osvobodilne fronte radgonskega okraja. Okrajni sekretar CK KPS Radgona, tovariš Kocipec, je prikazal delo in uspehe FLRJ v prvih treh letih petletke organizacijski sekretar Fronte tov. Bela Rodi pa je govoril o uspehih in pa tudi o napakah okrajnega odbora, kakor tudi o posameznih uspehih in neuspehih krajevnih odborov Fronte. Pokazalo se je, da se je Fronta v zadnjem času znatno dvignila. Porast članstva znaša okrog 30 odstotkov. Zbišalo se je tudi stanje v plačevanju in dvigu članarine.

Po diskusiji so sprejeli sledeče sklepe: 1. Zaradi utrditve OF na terenu prevzamejo delegati plenuma ob prvem plenumu v letu 1950 nalogo, da bodo razkrinkali na članski sestankih vse elemente, ki so se vrinili v Fronto ter vključili vse one ljudi, ki bi že zdavnaj morali biti v Fronti kot aktivni člani. Članarino bodo pobirali redno mesečno in ne bo nižja od 5 din.

2. Izobraževalnim tečajem na vasi bodo posvetili vso pozornost. Delegati so obljubili, da bodo storili vse, da se bodo člani Fronte vključili, ter da bodo

Slekovec Magdalena, Zdravec Pepca (dvakratna), Kaučič Terezija, Petek Alojzija (trikratna), Belak Roza, Kranjc Marija, Stajner Vida (trikratna), Marinič Marija, Ivanič Franciška, Rola Ana in Ivanič Marija. Normo so presegali od 5 do 20 odstotkov. Dve najboljši vinogradniški brigadi in to brigadi Svobodni vrh ter brigada Kapela sta dobili za Novoletno jelko vsaka po en radio-aparat znamke »Kosmaj«. Razdeljenih je bilo, še 32.000 din denarnih nagrad. Direkcija je preskrbela za Novoletno jelko vsakemu družinskemu članu po pol kg mesa.

obiskovali izobraževalne tečaje. Na skupnih študijskih krožkih bodo s članstvom preštrudirali referate naših vodilnih ljudi na VIII. zasedanju Ljudske skupščine.

3. Da bodo sistematično utrjevali odbore OF in množičnih organizacij ter da bodo uspešno vršili vse gospodarske naloge v letu 1950, bodo do 15. t. m. s sodelovanjem AFŽ, LMS, smidkatov ter zastopnikov KLO izdelali letne plane, ki jih bodo na masovnih sestankih dali članstvu v pretres ter tako dopolnili poslali na okrajni odbor najkasneje do 25. t. m.

4. Za izpolnitev politične razglednosti funkcionarjev bo vsak krajevni in vaški odbor OF poslal v tečaj, ki bo prišel na okraju dne 9. t. m., po enega člana; prav tako bo vsak krajevni in vaški odbor pripravil za tečaj po enega člana odbora za tečaj, ki se bo pričel meseca februarja.

Sirite

„Ljudski glas“!

Nagrajeni so bili

nejboljši borci za socialistično preobrazbo vasi

Ob zaključku Prvega zbora zadružnikov Slovenije so bili nagrajeni najmarljivejši zadružniki in najboljše zadruge.

Šestim najzaslužnejšim zadružnikom je organizacijski sekretar CK KPS tov. Lidiša Šentjercova izročila darila, in sicer ure in nalivna peresa. Darila je poklonil predsednik vlade LR Slovenije tov. Miha Marinko. Med nagrajenimi so kar trije zadružniki s področja Mariborske oblasti, in sicer:

GVIDON VESEL, predsednik naše prve sadjarske zadruge v Osotniku. Tovariš Vesel je dal s svojim požrtvovalnim delom zgled, kako se je treba lotiti plantažnega sadjarstva.

MILAN PLATOVSEK, predsednik kmetijske obdelovalne zadruge »Lacko« pri Mariboru, je dvignil svojo zadruge med najnaprednejše v Sloveniji. Platovšek je najboljši predsednik zadruge na področju Maribora.

ANGELA ZAFOSNIK, zadružnica v kmetijski obdelovalni zadruzi Kovača vas je kot agila članica AFŽ pripomogla k temu, da so danes žene zadruzi največja orora.

Za uspehe, ki so jih dosegli v proizvodnji in pri organizaciji dela, je bilo nagrajenih 23 zadružnikov, med njimi pet s področja Mariborske oblasti, in sicer:

ROZA GALNER iz kmetijske obdelovalne zadruge »Lacko«, TEREZIJA PEKLAR iz vinogradniške zadruge Meljski hrib, FRANC PINTARIČ iz kmetijske obdelovalne zadruge Središče ob Dravi, STEFAN CERNE iz kmetijske obdelovalne zadruge Fram in ALOJZ VAVPOTIČ iz kmetijske obdelovalne zadruge Lokavci pri Ljutomeru.

... in najboljše zadružni kolektivi

Po razdelitvi nagrad najboljšim zadružnikom in zadružnicam je spregovoril minister za kmetijstvo inž. Jože Levstik, ki je sporočil, da je Izvršni odbor Osvobodilne fronte izrekel priznanje in pohvalo tudi nekaterim najboljšim zadružnim kolektivom. To so kolektivi, ki so kot celota z najboljšo organizacijo dela, z vztrajno borbo za vključenje čim večjega števila kmetov v zadruge in za čim večji dvig zadružne proizvodnje doslej dosegli v naši republiki največje uspehe in so lahko tudi zgled vsem mladim zadrugam, kako se je treba boriti za socializem na vasi. Ti zadružni kolektivi so bili obenem nagrajeni s kmetijskimi stroji in raznim poljedelskim orodjem.

Nagrajenih je bilo skupno dvajset zadrug, med katerimi jih je sedem s področja Mariborske oblasti, in sicer:

KMETIJSKA OBDELOVALNA ZADRUGA OSOTNIK je prejela kot nagrado prevozno sadno škropilnico, sadni mlin, dva traktorska lemeža, cepilne nože in knjižno stojalo s knjigami.

KMETIJSKA OBDELOVALNA ZADRUGA »LACKO« je prejela silosno slamoreznicco.

VINOGRADNIŠKA ZADRUGA MELJSKI HRIB je prejela vinsko žrpalko, nahrbtno škropilnico in radijski aparat.

KMETIJSKA OBDELOVALNA ZADRUGA V KRAMAROVCIH je prejela radijski aparat, njivsko brano, prevozno sadno škropilnico, traktorske lemeže in štiri plužne lemeže za vprego.

KMETIJSKA OBDELOVALNA ZADRUGA LOKAVCI je prejela sejnalnico za žito in 40 verig za govedo.

KMETIJSKA OBDELOVALNA ZADRUGA SVEČINA je prejela prevozno sadno škropilnico, štiri nahrbtnne škropilnice, 40 verig za govedo, stojalo za knjige in 20 cepilnih nožev.

VINOGRADNIŠKA ZADRUGA ŽELEZNE DVERI je prejela celotno opremo za dom igre in dela.

Ko je tov. Levstik razglasil nagrajene zadruge, je poudaril, da spadajo te zadruge v vrsto tistih najboljših delovnih kolektivov, ki dajejo danes zlasti v naši industriji herojske napore za zgraditev socializma. Te nagrade naj bodo obenem tudi vzpodbuda vsem ostalim zadrugam, da bodo šle po njihovi poti.

Kako se je razvijala KOZ v Žepovcih

Kmetijsko obdelovalna zadruge »Stanalet Rozmana« v Žepovcih je ena najboljših obdelovalnih zadrug v radgonskem okraju. Ustanovljena je bila 31. marca leta 1946. Vanjo je tedaj vstopilo okrog 30 družin z 80 hektarji zemlje, t. j. 30 odstotkov vsega tamkajšnjega prebivalstva. Vsako leto je potem vstopilo v zadruge po več družin s svojo zemljo, tako da obsega danes zadruge 637,50 ha skupne površine. Od tega je 329 ha njiv, 186,55 ha travnikov, 24 ha pašnikov itd. V zadruge je vključenih danes 137 družin s 571 člani, od katerih je 309 za delo sposobnih.

Leta 1949. je imela zadruge 207 glav goveje živine, 34 konj, 190 svinj in 120 kljunov perutnine. Za obdelovanje zemlje imajo 24 velikih in 28 malih strojev. Razdeljeni so v pet poljedelskih ter eno živinorejsko brigado. Imajo lastno kovačnico, kolarnico in čevljarico. V teku je novogradnja hleva za 100 glav goveje živine, v teku pa je tudi adaptacija za 70 goved, za 63 goved pa je adaptacija že izvršena. Hlevi so razporejeni tako, da odgovarjajo terenu in prilikam njihovega dela.

Proizvodni plan žitaric predvideva 18 stotov na hektar. Računajo, da bodo pridobili 1.260 stotov pšenice, 838 stotov ječmena (hektarski donos 20 stotov). Oljne repice so planirali 8 ha, zgodnjega krompirja 15 ha (hektarski donos 150 stotov) ter poznega krompirja 51 ha (hektarski donos 200 stotov). Zgodnjega krompirja — tako računajo — bodo pridobili 2.250 stotov, poznega pa 10.200 stotov. Pridelalek sena bo znašal 5.700 stotov, detelje 656 stotov. Uvedli bodo predvsem novo kulturo, ki je doslej niso zaejali v večji množini, t. j. fižol, ki ga nameravajo pridelati 25 stotov. Od 831 ptičincev bodo oddali državi 1.945 stotov mesa in maščob. Krma baza za ptičince sicer odgovarja, nabaviti pa bo treba vendar 823 stotov koruze in 926 stotov otrobov. Oddali bodo tudi 1.755 hl mleka.

investicijo (adaptacijo) in novogradnjo) so planirali nabavo 100.000 komadov zidne in 50.000 strešne opeke ter 2.000 kg betonskega železa. Umetnih gnojil bodo potrebovali 51.000 kg. V plan so dali tudi nabavo 17 večjih strojev v vrednosti 1 milijon dinarjev. Za

vse delo, ki ga bodo opravili, so planirali 69 do 650 delovnih dni. Orno površino so povečali za 10 ha s tem, da so preorali ledino. Za izgradnjo dobrih kadrov bodo poslali v tečaj 7 zadružnikov. Finančni plan izkazuje nad 7 milijonov čistega dobička in to že po odbitju raznih skladov.

Predsednik drugič, tajnik tretjič izvoljen

Na prvem zasedanju krajevnega ljudskega odbora Radgona je bil za predsednika ponovno izvoljen tovariš Levlar Franc, sin gozdnega delavca. Zaposlen je bil prej 12 let kot splavar in žagar v Savinjski dolini. V maju 1946 je bil kooptiran v krajevni ljudski odbor Radgona ter bil prvič izvoljen 7. dec. 1947. Je član Partije — v NOV je sodeloval od leta 1942 kot terencec-obveščevalec.

Tajnik tovariš Kurbus Franc pa je bil prvič izvoljen za tajnika že leta 1945, drugič leta 1947 in tretjič ob zadnjih volitvah. Tudi on je s svojim delom dokazal, da je vreden še nadaljnjega zaupanja volivcev. Tudi on je član Partije. Za osvobodilni pokret je delal že leta 1941 pod vodstvom tovariša Kerenčiča. Od leta 1944 je bil v partizanih v »Lackovem odredu«. Odlikovan je bil z medaljo za narodne zasluge. Lansko leto je imel odbor lepe uspehe z okrajno ekonomijo. Predsednik in tajnik, kakor tudi ves ostali odbor bodo zastavili tudi v bodoče vse sile za gospodarski napredek obmejnega mesta. Med novimi podjetji, ki jih bodo ustanovili, sta čevljarica delavnica in pralnica. Za dvig družbenega standarda bodo zgradili in adaptirali več stanovanj za delavce in nameščence.

Razpis tekmovanja pred volitvami v vodstva osnovnih organizacij in v pripravah na mladinski zadružni teden

Okrajni komitet LMS Ljutomer je pristopil k pripravi na izvedbo okrajnega mladinskega zadružnega dneva, ki se bo izvedel 26. februarja t. l. v KOZ Križevci in na katerem bo sodelovala vsa mladina iz KOZ-ov in DP pa tudi ostali zadružniki. Udeležila pa se bo dneva tudi mladina iz privatnega sektorja. Povabljeni bodo tudi zastopniki KOZ-ov iz vse mariborske oblasti. — Pri Okrajnem komitetu LMS se je osnoval iniciativni odbor, ki bo vodil vse priprave za dobro izvedbo dneva. Program dneva je že določen: v Križevcih bo odprta razstava s prikazom dela mladine v socialističnem sektorju kmetijstva in s prikazom gospodarskega razvoja, Ljutomerskega okraja. Dopoldne bo delovna konferenca z referatom sekretarja Okrajnega komiteta LMS o delu in uspehih mladine v socialističnem sektorju kmetijstva ter o bodočih nalogah. Sledila bo nagraditev najboljših aktivov z različnimi praktičnimi nagradami in pohvalami. Za popoldne pa bo na sporedu kulturna prireditev, če bo ugodno vreme, pa tudi strelsko tekmovanje in propagandna motorska vožnja. — Aktivom LMS v Ljutomerskem okraju je Okrajni komitet LMS v pripravah za mladinski zadružni dan razpisal tekmovanje, ki ima še večji pomen, ker se vrši v času izvajanja letnih konferenc aktivov in volitev novih sekretarjev in v pripravah na letno okrajno mladinsko konferenco, ki bo v mesecu marcu ter v pripravah na letno oblastno konferenco, ki bo v mesecu aprila. — Aktiv LMS k tekmovanju živo pristopajo, tako je aktiv LMS na državnem posestvu Jeruzalem napovedal tekmovanje vsem aktivom LMS na državnih posestvih mariborske oblasti: aktiv LMS v KOZ-ah Bolehnečice in Miklavž pa vsem zadružnim aktivom mariborske oblasti. — Tako se bo mladina Ljutomerskega okraja na svoj zadružni dan temeljito pripravila: pokazala bo svoje uspehe, obenem pa z vsem elanom v socialističnem tekmovanju nadaljevala svoje delo v novem planškem letu.

V zvezi z izvajanjem rednih letnih konferenc aktivov LMS ter volitev novih osnovnih vodstev poziva OK LMS Ljutomer vse aktivne LMS okraja Ljutomer in pionirske oddelke na tekmovanje, katero bo trajalo od 1. jan. 1950 do okrajne volilne konference, katere se bo vršila v začetku meseca marca tega leta.

Tekmovanje bi se naj vršilo po sledečih točkah:

I.

Politično ideološko delo!

1. Kateri mladinski aktiv bo temeljito preštudiral teme tekočega študija, predvidenega po planu CK NOJ in sicer v mesecu januarju temo zakonov o ljudskih odborih in ekonomski odnose med socialističnimi državami. Zraven tega, da bo v študiju zajeto čimveč mladine ter da bo aktiv izvedel ob koncu predelane teme konsultacijo.

2. Kateri mladinski aktiv bo z vsem predvidenega študija po programu ideološko političnega dela med ljudsko mladino še preštudiral ves material zasedanja zvezne skupščine FLRJ, katere se je vršila 27., 28. in 29. dec. 1949 (literatura v vseh dnevnih časopisih v istih datumih), z vsem tega pa še referat tovariša Tita v novoletni poslanici narodu FLRJ (literatura v vseh dnevnih časopisih 1. in 2. januarja)

3. Kateri aktiv bo dal čim več najboljših članov sekretariata v desetdnevni tečaj, ki je organiziran pri OOO.

4. Kateri sekretariat aktiv se bo v celoti udeležil tedenskih seminarjev, katere bo organiziral OK LMS v začetku meseca februarja.

II.

Kulturno prosvetno delo.

1. Kateri aktiv bo pripravil do 15. marca 1950 najbolj kvalitetno kulturno prireditev, katero bo priredil do tega časa ali pa na okrajnem mladinskem zadružnem prazniku, kateri se bo vršil koncem meseca februarja.

2. Kateri aktiv bo ustanovil nove dramske, folklorne, pevске in druge skupine kulturne dejavnosti, oziroma bo vključil največ članov LMS k sodelovanju v kulturno prosvetnih društvih na svojem centru.

3. Kateri aktiv bo vključil čim več mladine v kmečko izobraževalne tečaje, skrbel za 100% udeležbo vpisanih mladincev v tečaj, ali pa bo samoiniciativno organiziral kmečko izobraževalne tečaje (aktiv po KOZ, kjer še ni tečajev).

4. Kateri aktiv bo naročil svojim članom čim več mladinskega in ostalega časopisa.

5. Kateri aktiv bo dopisoval v mladinske in lokalne časopise o doseženih uspehih tekmovanja.

III.

Splošno delo.

1. Kateri aktiv bo po vseh razpisanih točkah tekmovanja napovedal

sorodnim aktivom tekmovanje v okraju ali izven okraja ter kontroliral izvedbo istega.

2. Kateri zadružni aktiv se bo najbolj pripravil na okrajni praznik zadružne mladine, izbral najboljše mladince ter jih predlagal za udarnike ter sodeloval pri razstavi, katere bo za ta dan organizirana.

3. Kateri zadružni aktiv bo največ pripomogel pri postavljanju realnih norm in 100% opravi dela po normah.

4. Kateri zadružni aktiv bo pomagal pri disciplini in utrjevanju dela v KOZ, nadalje v razkrinkavanju vseh elementov, ki škodujejo v KOZ ali pa se delu odtegujejo.

5. Kateri mladinski aktiv bo dal v času tekmovanja do okrajne konference LMS največ prostovoljnih ur pri kapitalni izgradnji (zadružnih domov, hlevov, skladišč ter pri drugem prostovoljnem delu).

6. Kateri aktiv bo dal največ mladine v produkcijo za stalno delovno silo (kjer so možnosti).

7. Kateri zadružni aktiv bo temeljito preštudiral letni plan KOZ ter na podlagi tega naredil svoj letni plan aktivna LMS.

8. Kateri zadružni aktiv bo pritegnil največ privatne mladine v KOZ.

9. Kateri aktiv bo vključil v LM vse zaslužne mladince, ki so še sedaj izven organizacije, ter skrbel za to, da bo mladina iz dotične 100% vključena v LMS.

10. Kateri mladinski aktiv bo poravnal vso zaostalo članarino za leto 1949 ter sproti plačeval redno za vsaki mesec.

11. Kateri aktiv bo uredil čimprej in pravilno nove dokumente aktivna (kartoteko, spiske članov aktivna).

12. Vsi aktivni, ki bodo tekmovali, morajo takoj postaviti 3—5 člansko komisijo, ki ima nalogo, da kontrolira izvedbo tekmovanja ter da poroča OK LMS Ljutomer.

OK LMS Ljutomer napoveduje tekmovanje vsem OK LMS v Mariborski oblasti

OK LMS Ljutomer poziva ob času izvajanja letnih konferenc ter volitev osnovnih vodstev vse OK LMS Mariborske oblasti na tekmovanje, ki bo trajalo od 1. januarja 1950 pa do oblastnega plenuma po sledečih točkah:

1. Kateri OK LMS bo izvedel najboljšo izbiro kadra v osnovna vodstva, da bo izvoljeno v sekretariate čim več članov in kandidatov KP, demobiliziranih borcev, udarnikov mladinskih in frontnih brigad ter KOZ, pohvaljenih članov predvojaške vzgoje, odbornikov KLO ter ostalih najboljših članov LMS.

2. Kateri OK LMS bo ustanovil čim več novih aktivov ter postavil organizacijo v onih vaseh, kjer je do danes ni bilo.

3. Kateri OK LMS bo obnovil čimveč zaspalih aktivov ter utrdil orga-

Več kulturno prosvetnega življenja v gasilski društva

V zadnjem tromesečju preteklega leta so v soboškem okraju prirejale gasilske čete zelo pogosto proste zabave s plesom in za vsako od teh zabav, ki jih je bilo v zadnjih treh mesecih čez dvajset, je okrajna gasilska zveza odobrila in pristavila prošnji priporočilo: »Čisti dobicek gre za nabavo orodja in popravilo brigad.« Pri tem okrajna gasilska zveza ni pomislila na to, da je to popolnoma zgrešeno, kajti s takimi prireditvami nihče ničesar ne pridobi, posebno v tem času, ko ljudska oblast poslaga največ pažnje kulturnoprosvetnemu delu na vasi, katerega nosilci so prav masovne organizacije, med katere prištevamo tudi gasilsko organizacijo. Ker na to ni pomislila okrajna gasilska zveza, seveda tudi posamezne gasilske čete niso poslale važnosti na kulturnoprosvetno delo. Na tak način z lahko ugotovimo, da je kulturnoprosvetno delo zaradi pomanjkljivega dela, oziroma zaradi načina dela, ki je slično delu gasilcev v prejšnji Jugoslaviji, še vedno na nuli.

Navedeno podkrepi še dejstvo, da posamezne gasilske čete niso sodelovale na proslavi Dneva republike z izgovorom, da jim okrajna gasilska zveza ni poslala nobenih navodil. Prav tako se nekatere čete izmikajo sodelovanju na izobraževalnih tečajih, kot je to v Križevcih, Kovačevcih, Večeslavcih, Kruplivičih, Moščanjcih in Ivanjševcih. Z veliko več samoiniciativno pa se pripravljajo na proste zabave in za pripravo plesnih zabav z velikim točenjem alkoholnih pijač in jim niso potrebna navodila od Okrajne gasilske zveze.

Da bo delo na kulturnoprosvetnem polju zajelo tudi posamezne čete gasilcev, je potrebno, da okrajna gasilska zveza

šilja na OK LMS redno pismena poročila.

IV.

Delavski aktiv.

1. Delavski aktiv, šolski in aktivni ustanov, invalidsko podjetje, tovarna usnja, lesno podjetje, invalidsko podjetje in aktiv v opekarnah, naj si dodajo v obvezah še naslednje točke:

2. Vprašanje produkcije, strokovna vzgoja mladine, razširitev Sirotanovičevega načina dela itd.

3. Prav tako si naj dodajo tekmovne točke aktivni na šolah in ustanovah in sicer točke, ki pridejo pri njih v poštev: učenje in pomoč osnovnim aktivom na terenu (aktivni v ustanovah).

V.

Tekmovanje pionirskih oddredov.

1. Kateri oddred bo ustanovil največ interesnih krožkov in v njih vključil največ pionirjev.

2. Kateri oddred bo dal najboljšo kulturno prireditev ter kateri oddred bo organiziral tedensko pionirsko izvenšolsko telovadbo.

3. Kateri oddred bo imel v največjem procentu naročen pionirski tisk.

Na podlagi poziva za tekmovanje vseh aktivov LMS okraja Ljutomer razpisuje OK LMS za aktivne, ki bodo v času tekmovanja v razpisanih tekmovnih točkah dosegli največje uspehe, sledeče nagrade, ki bodo podeljene na okrajni volilni konferenci začetkom meseca marca tega leta.

1. nagrada radioaparata, 2. nagrada klavirska harmonika, 3. nagrada kromatična harmonika, 4. nagrada kromatična harmonika, 5. nagrada gramofon, 6. nagrada knjižnica, 7. nagrada knjižnica, 8.—12. nagrada nogometne žoge, 13. zraven tega bodo še nagradi s posebnimi darili sekretarji aktivov, člani sekretariata, instruktorji ter člani okrajnega komiteja, 14. najboljši pionirski oddred bo nagrajen s harmoniko.

OK LMS Ljutomer napoveduje tekmovanje vsem OK LMS v Mariborski oblasti

nizacijo v celoti preko vnašanja raznih oblik dela v mladinske aktivne (kulturno prosvetno delo, študij, fizikultura, LT, kmečko izobraževalni tečaj ter mladinski seminarji).

4. Kateri OK LMS bo postavil po vseh zadružnih aktivih letne plane ter pripravil in izvedel najboljšo okrajne praznike zadružne mladine.

5. Kateri OK LMS bo zajel čim več aktivov in mladine v tekmovanje.

6. Kateri OK LMS bo uredil čim prej ter čim bolj popolne nove dokumente mladinske organizacije.

Oblastni komitet LMS naj postavi tekmovno komisijo, ki bo kontrolirala izvajanje tekmovanja in doseženih uspehov v okrajih. OK LMS pa naj pošilja oblastnemu komiteju LMS 14-dnevno pismena poročila.

polaga več pažnje vključevanju članov gasilske zveze v izobraževalne tečaje, da vzpodbuja čete in društva k ustanavljanju izobraževalnih društev v svojem kraju na pobudo gasilcev in da popularizira vzgledne primere nekaterih društev in čet, ki so del dohodkov dali za dvig izobraževalnega društva, za dvig knjižnice in slično.

Pa vzajemnost bi se lepo odražala pozneje ob priliki nastopa gasilcev ali kakšne njihove proslave, ko bi jim izobraževalno društvo, katerega člani so tudi gasilci, priredilo primeren program. Tukaj je važno pripomniti še, da je potrebno ne samo sodelovanje izobraževalnih društev z gasilskimi ali obratno, ampak je potrebno polagati več pažnje tudi povezavi z ostalimi masovnimi organizacijami. Da bo kulturnoprosvetno, kot tudi organizacijsko potekalo zadovoljivo.

Poudariti je potrebno potrebo po narčnosti tudi v delu gasilskih društev in čet in prav tako, kot v šolanju in v organizaciji tudi na kulturnoprosvetnem polju, da se ne bodo več dogajali primeri, da gasilci ne bi sodelovali na proslavi Dneva republike, ali da bodo proslavljali petindvajsetletnico ali petdesetletnico ustanovitve društva samo s plesom, prosto zabavo in pijačenjem, kot se je to dogajalo v preteklem letu, ali pa da so samo zaradi oblike zapeli dve partizanski pesmi in deklarirali kakšno pesem in zaključili vse skupaj s kratkim nagovorom predsednika ali kakšnega starejšega člana, a vsi so čakali samo na zabavo s plesom in je zato začetni del bil brez svežine in bolj podobno pogrebni ceremoniji, kot pa slavnostni proslavi.

Zveč pomoči in kontrolo gospodarstvom podjetjem bomo izboljšali poslovanje

Ob vstopu v četrto petletko je potrebno pregledati vse uspehe in neuspehe posameznih delovnih kolektivov in v tem najdemo dober nauk in napotek za doseganje boljših uspehov v tem letu. V preteklem letu so mnogi delovni kolektivi dosegli vidne uspehe v borbi za izvršitev plana za hitro izgraditev socializma v naši domovini. Vendar pa je nekaj kolektivov tudi takšnih, ki niso pravilno pristopili k delu in so vsled tega storili več napak, ki so povzročile podjetju in skupnosti nepotrebno škodo. Tako na primer so skoraj vsa mlinska podjetja v soboškem okraju imela neplanske izgube zaradi premale zaposlenosti delavstva v poedinih mesecih in zaradi nedovoljenih investicijskih del. Slično je bilo tudi v Belincih, kjer so prav tako, kot v nekaterih mlinskih podjetjih dobivali delavci plače dva meseca zaporedoma, čeprav je bilo delo vsled pomanjkanja surovin ustavljeno. Ti delavci pa bi v teh mesecih lahko delali na državnem posestvu in na ta način izgub seveda ne bi bilo.

Inventura, ki se je izvršila v mesecu decembru, je pokazala pomanjkljivosti gostinskih podjetij vsega okraja. Tako na primer je komisija ugotovila v hotelu »Central« v Murski Soboti, da je neprimerno za kategorijo B in to ne samo zaradi nečistoče, kar pa je nastalo zaradi premale pažnje od strani urave. Prav tako je zelo zanemarljivo krajevno gostinsko podjetje v Črncih. KLO v vsem letu ni kontroliral finančnega poslovanja tega podjetja, čeprav je bil sam ustanovitelj v začetku leta 1949. Tako je podjetje prepuščeno samemu sebi in zaradi tega gre finančno poslovanje kot vse poslovanje sploh precej dvie, brez ozira na zakone in predpise. Slično stanje je v mnogih krajevnih gostinskih podjetjih, tako v G. Lendavi, Večšici, Hodoču, Križevcih, G. Slavecih in slično. Veliko drugače pa je v mestnih gostinskih podjetjih, tako v gostinskem podjetju Bel-

tinci, Strukovci, Kupšinci, Martjanci in Rogasenci. Ta podjetja so izvedla svoj finančni plan, dosegla planirane dobičke, pa tudi ostalo finančno poslovanje je bilo na tekočem. Tudi ljudski odbori v teh krajih so nudili dovolj pomoči in kontrole podjetju v svojem kraju in skrbeli, da bodo dobički teh podjetij vir dohodkov njihovim proračunom.

Nekatera podjetja imajo premalo denarnih sredstev, nobeno podjetje pa nima lastnih obratnih sredstev. Nujno je, da za to poskrbijo ljudski odbori. Prav tako je potrebno, da bo skrbelo poverništvo za finance v bodoče za pravilno razdelitev sredstev po kreditnem planu.

Nezdrav pojav v mnogih podjetjih pa je ta, da je prešlo poslovanje od privatnika v roke krajevnega odbora samo zato, da se je lastnik znebil plačevanja davkov, dočim je kot poslovođa v bivšem svojem podjetju prevzel svoje poslovanje in seveda dela po svoje. Tako na primer v Lucovih in Lemerju dela poslovno službenega časa na svojem gospodarstvu, drugo polovico pa v podjetju. Tako je v bistvu vse po starem in v veliki večini v korist bivšega lastnika in to samo zato, ker so jim dane proste roke, kajti krajevni ljudski odbori ne skrbijo za svoja podjetja in ne vršijo nobene kontrole.

Iz vsega tega sledi potreba po sodelovanju krajevnih ljudskih odborov z vodstvi podjetij in potreba po večji pomoči od strani višjih forumov, če v drugem pa, vsaj v nasvetih in od časa do časa tudi s pomočjo v praksi. Vsekakor je potrebno izvrševati dosledno svoje planske naloge, skrbeti za to, da dobivajo podjetja surovine iz lokalnih virov. Da bo delo pravilneje potekalo, pa je potrebno, da bodo dobro delovali vsi knjižkovski centri, ki se ustanavljajo v tem mesecu, kajti od teh centrov je v veliki meri odvisno tudi pravilno poslovanje podjetij.

J.V.

Fronta naj bo vzgled v delu in skrbi za hitro dograditev zadružnih domov

Ko so kmetje soboškega okraja prvič slišali za gradnjo zadružnih domov, so se nekoliko začudeno spogledali, a temni elementi so hitro sprožili govorice o skupnih kotlih in sličnih nesmiselnostih. Kljub tem govoricam, a v nekaterih krajih prav zaradi tega, da jih osmešijo, so pričeli kmetje z gradnjo domov. Že v prvem letu je pričelo z gradnjo 22 vasi. V preteklem letu pa so se odločili v 10 vaseh za graditev doma. Tako je v tem času v gradnji ali že dograjenih skupno 32 zadružnih domov.

Kot v vsakem obsežnejšem delu, so se tudi v gradnji zadružnih domov odlikovale vasi, kot so to Čepinci, Zenavlje in še nekatere, bile so pa takšne, ki so v delu kolebale, a še vedno so tudi takšne, ki so sredi dela obstale. V glavnem je bilo vse odvisno od uprav za gradnjo zadružnih domov v dotičnih vaseh. Od tega je bil in še bo odvisen potek in doseganje uspehov. Veliko odgovornost pa v tem slučaju nosijo tudi masovne organizacije, na katere se uprave v glavnem oslanjajo.

Vzoren primer so: Čepinci, kjer so prvi dogradili svoj zadružni dom, ki že precej časa služi vsem potrebam kraja in je ponos Čepincanov, kajti zgradili so ga po načrtu predsednika KLO, ki je obenem vodil gradnjo doma. Prav tako kot Čepinci tudi vaščani Zenavlj s ponosom kažejo na svoj zadružni dom, ki je v glavnem že opremljen. Ni manj pomembno pa ni gradilišče v Dolci. Tukaj so ga pričeli graditi in so ga tudi zgradili v preteklem letu. Niso dolgo o tem razpravljali, kako in kaj, ampako kar pristopili k gradnji in v nekaj nad 40 dneh je bil dom že pod streho. Zdej dovršujejo notranja dela. To so vasi, do katerih je dokaj težko priti. O tem lahko najlepše povedo tisti, ki hodijo v lepem ali slabem vremenu v te vasi, ki so daleč od dobrih prometnih zvez do katerih ne vodijo niti dobre ceste, na primer v Dolci, ki je oddaljen od Sobotne 33 km.

Lepe, lahko rečemo vzorne uspehe so dosegli tudi v Črnolavcih, Dokležovju, Hodoču, Prosenjakovcih, Fikšincih, Cankovi in v Gradišču. V vseh teh krajih so zgradili svoje zadružne domove v surovem stanju. Niso pa te vasi uspešno zgradile samo zadružne domove. To so vasi, ki so s uspehom izvrševale tudi ostale gospodarske naloge, kot so to odkupi in politične naloge, kot so bile volitve.

Toda s takimi uspehi se ne morejo pohvaliti vsa gradilišča. V Salovcih na primer so blizu postaje veliki kupi opeke, gramoz in ostalega potrebnega materiala. Na tem mestu bi moral stati že davno dograjen zadružni dom. Če nisi seznanjen s položajem, boš pomislil, da morda ni bilo materiala. Toda tega je bil dovolj. Zidno opeko, v kolikor je ni bilo dovolj od stare stavbe, ki so jo porušili, so dobili nakazano v opekarni, prešli so petnajet ton cimenta, dva vagona apna, 300 kg betonskega železa, 200 kg bitumena, 10 rol strešne lepene, pripravljene imajo dovolj rezane lesa, 38 kubičnih metrov in delno tudi tesanega lesa. Res je, da v začetku leta niso mogli pričeti z gradnjo doma, ker ni bilo rešeno vprašanje zemljišča z železniško direkcijo, toda dovolj časa je bilo v naslednjih mesecih: avgusta, sept., oktobra in novemb. Nedvomno je, da bi se v teh mesecih dalo veliko storiti, če bi se za gradnjo zavzela masovne organizacije in predvsem ter dosledna uprava za gradnjo zadružnega doma.

Prav tako je v Belincih. Dom je sicer v surovem stanju že dograjen, toda dejstvo, da so ga pričeli graditi že v letu 1948, nam pove, da bi ta dom lahko opremlili tudi notranje, tako da bi slu-

žili svojem namenu najmanj pol leta. Tudi tukaj primanjkuje pomoči masovnih organizacij in predvsem dela uprave za gradnjo zadružnega doma, ki je zelo številna in prav tako nedelavna razen nekaj izjem.

Mnogo slabše pa je v Sotini, kjer so pričeli z deli že leta 1948. Takrat so zabetonirali temelje in pri tem je tudi ostalo, pa še temelji niso v celoti zabetonirani. V Križevcih imajo sicer težave z dovozom materiala, toda delo bi vsaj malo lahko napredovalo od 1948. Pa, ko so zabetonirali temelje in jih takšne tudi pustili. Vaščanom se ne more očitati, da nočejo prijeti za delo, toda to se lahko očita vodstvu, ki ima vse premalo volje in seveda tudi zavesti do dela.

V primerjavi Čepincev, Zenavlj in Dolci z Belinci, Križevci, Salovci in Sotino je jasno, da izgovori zadnjih, da ni materiala, da ni mogoče dobiti prevoza, da ni delovne sile in slično, povedo samo to, koliko zavesti je predvsem v vodstvu in koliko volje v ljudstvu. Dovolj jasno, da to ni res in da se da vsaka težava premagati, govorijo gradilišča slična čepincem, ki so z voljo zagrabili za delo in so dosegli kljub težavam v prevozu lepe uspehe. To so obenem gospodarsko šibke vasi proti Belincem, ne glede na razliko v številu prebivalstva in terenskih razlikah.

Slično primerjavo lahko naredimo tudi v ožjem. Lep primer sta vasi Tišina in Gradišče. V Tišini, kjer gradijo sicer enonadstropen dom, delo ni zadovoljivo že z ozirom na to, da ta dom gradijo tudi Tropovčani, kajti služba bo obem v enaki meri, a v začetku so ga pomagali graditi tudi vaščani Gradišča. Gradiščani, ki so se pozneje odcepili, pa so svoj dom v surovem stanju že dogradili, čeprav so imeli večje težave z dobavo materiala kot pa oni v Tišini.

V začetku preteklega leta se je delo lepo razvijalo na gradiliščih v Markovcih, Budincih, Dolencih in Strukovcih. Imenovane uprave so imele obljubljen stroj za izdelavo opeke od okrajne uprave za gradnjo zadružnih domov. Ta stroj je po precejšnji zamudi tudi dobilo gradilišče v Budincih. Kmalu pa se je izkazalo, da stroj ni v redu. Tako je delo ostalo pri betoniranju, a vaščani so izgubili voljo do nadaljnjega dela. V tem primeru vidimo napake okrajne uprave, ki pa je v bodoče, takšne ali slične, ne sme biti.

Zelo važno vprašanje v gradnji zadružnih domov pa je tudi vprašanje kreditov. Pri analiziranju koriščenja investicijskih kreditov za zadružne domove v preteklem letu je mogoče ugotoviti, da je večina gradilišč pravilno razumela važnost investicijskih kreditov in da so poskrbeli za to, da so jim krediti pravočasno dobili. Tudi v tem so bila najboljše gradilišča: Čepinci, Zenavlje, Dolci, G. Lendava, Cankova in Tišina. Grajati vredno pa je KZ Križevci, katere člani niso hoteli podpisati kreditnih listin za zadružni dom v Lončarovcih, kar dokazuje, da se kot člani upravnega odbora KZ še zdaleč ne zavedajo svojih nalog.

Uprave za gradnjo zadružnega doma so v mnogih krajih vse premalo polagale važnosti na izkoriščanje sredstev iz lokalnih virov. Takšna gradilišča Belinci in Rakič. Seveda, so zaradi tega ta gradilišča porabila preveč kredita in to v glavnem po nepotrebnosti. V letu 1949 so vsa gradilišča izkoristila 6 milijonov 48.488 din investicijskega kredita. S tem kreditom pa so se plačali tudi

Nadaljevanje na 4. strani.

Uvlgajmo izobrazbo malih delovnih ljudi

V soboškem okraju je 24 kulturnoprosvetnih društev, ki so ustanovljena v raznih krajih okraja. Že večkrat smo poudarili, da bi tudi ostali kraji, ki še nimajo društva, lahko ustanovili društvo, — toda do današnjega dne niso tega storili, kljub ugodnim pogojem za ustanovitve društev.

Tako n. pr. imajo v Doležljah pevsko društvo in knjižnico, gradijo združni dom, a še vedno nimajo društva. Masovne organizacije, KLO, KZ in gasilci bi lahko s pomočjo RK in prosvetnih delavcev v okraju že zdavnaj ustanovili društvo, oziroma svojemu delu dali organizacijsko obliko ter bi delali po načrtu.

Prav tako bodo morali pristopiti k organizaciji društva v Ižakovcih, kjer imajo enega izmed najboljših in številnih najmočnejših tečajev v našem okraju, a v zadnjem času tudi novoustanovljeno knjižnico. Ižakovci bodo najbrže prva vas, ki bo ustanovila društvo, ker imajo za to pogoje in ker so priprave za organizacijo društva že v teku.

V Martiancih so začeli s kulturnoprosvetnim delom ob priliki prireditvi Novoletne jelke. Z ustanovitvijo društva bi to delo še bolj poživeli. Naloga tamkajšnje organizacije AFŽ, ki se najmočnejše udeležuje v delu v kraju, pa tudi novih, agnih članov KLO, je, da pripravijo vse potrebno za ustanovitve društev v tem kraju.

Brezovci so že vršili priprave za ustanovitve društva, toda vsled odhoda šolskega upravitelja tov. Fureka je delo pripravljalnega odbora nekoliko zaspalo. Tov. Furek se je vrnil z orožnih vaj in bo najprej vodil delo iniciativnega odbora ter delal na tem, da se organizira društvo.

V Rogaševcih so končno začeli z delom. Ustanavljajo izobraževalni tečaj, kateremu bodo morale dati podporo vse masovne organizacije, zlasti pa organizacija LMS in člani sindikata prosvetnih delavcev, ki so sicer obremenjeni z delom, toda za razvoj kulturnoprosvetnega dela v domači vasi bodo morali dati še več od sebe. Ta tečaj naj bi bil podlaga za ustanovitve društev.

Podobni slučaj je v Puconcih, kjer so zbrali 15 mladincev za izobraževalni tečaj. Številka 15 je premajhna za Puconce, toda polvalitni moramo teh 15 mladincev in mladink, ki so se pokazali pripravljeni za delo na dvignu lastne izobrazbe. V Puconcih prirejajo igre in imajo dober pionirski pevski zbor, ki ga bodo vključili v društvo, kakor so to naredili v ostalih krajih, kjer je ustanovljeno društvo. Krajevna komisija za otvritev izobraževalnega tečaja bo morala delati na tem, da tečaj takoj začne z delom ter da vključi v tečaj še nove mladince, mladinke in odrasle.

Knjižnica v Serdici je predložena IOLPS za nagrado. V Serdici nimajo, prav tako, kakor v Rogaševcih, izobraževalnega društva. Mogoče se vendar

zganijo krajevne organizacije in organi ljudske oblasti ter pristopijo k delu, da bo v Serdici le kmalu ustanovljeno društvo.

Pertoča še ni popravila napako in je vrgla orožje v koruzo. Imeli so že skilanci ustanovni občni zbor društva in ga niso ustanovili ter sedaj počivajo in mislijo, da ni mogoče ustanoviti društva. Dobro bi bilo, da ponovno poizkušajo z ustanovitvijo in smo prepričani, da bo šlo. Samo od sebe ne gre nobeno delo. Treba je pač delati in se boriti in tedaj ne bodo izostali uspehi dela.

V Strukovcih so začeli s izobraževalnim tečajem, v katerega so vključili sorazmerno zelo visok procent prebivalcev. Organizacija LMS ima tudi svoj oder. Društva pa nimajo. Verujemo, da bodo v Strukovcih začeli na tečaju misliti na društvo in, ko bodo to storili, tedaj bodo pristopili k organizaciji društva samega.

Vidonci in Kovačevci se želijo nekako ločiti od ostalega okraja in danes nimajo ne društva, ne izobraževalnega tečaja. Naloga njihovih krajevnih organizacij je, da končno pristopijo k delu za izobrazbo svoje mladine, pa tudi odraslih v navedenih krajih.

Že nekočkrat smo poudarili nedelavnost organizacij v Pečarovcih in danes to ponovno poudarjamo. Že je čas, da v Pečarovcih začnejo z načrtnim kulturnoprosvetnim delom, kakor so to začeli v ostalih krajih našega okraja.

V Sebeborcih imajo KOZ, ki prireja proste zabave in se bori za ustanovitve krajevne gostilne, a za izobrazbo svojih članov pa ne. Če so bili zmožni organizirati gostilno, katero delo zahteva tudi precejšnje materialne izdatke, bi lahko pristopili k organizaciji izobraževalnega društva in izobraževalnega tečaja. Kulturnoprosvetno življenje jim bo nudilo prav tako materialne pogoje za njihovo kapitalno izgradnjo v KOZ, kakor gostilniško podjetje, a obenem bo dvignilo nivo izobrazbe članov zadrug. Sebeborci imajo zelo ugodno pogoje za ustanovitve društev, ker imajo v kraju dramatsko društvo in godbo. Vključili bi lahko tudi pionirski pevski zbor.

Ponovno moramo grajať Kančevce. V Ivanjševcih gasilci prirejajo prosto zabavo, a ko gre za ustanovitve društva ali izobraževalnega tečaja, tedaj pridejo le trije na sestanek. Izgovarjajo se, da nimajo oblik in obzve in nas zelo čudijo, kako morejo brez tega plezati na prosti zabavi, ki jo priredi gasilski četa v Ivanjševcih.

S tem ni rečeno, da tudi ostali kraji, kot n. pr. Gederovci, Čavčani, Lipovci, Predanovci, Slavoči, Kramarovi, kjer se je prijavilo 50 ljudi za izobraževalni tečaj, pa tudi Ivanjci in še ostali kraji ne bi mogli pristopiti k takojšnji ustanovitvi društva in izobraževalnih tečajev.

Fronta naj bo vzgled v delu in skrbi za hitro dograditev zadružnih domov

(Nadaljevanje s tretje strani)

nekateri večji račun iz leta 1948, ko je bil investicijski kredit nekaterih krajevnih uprav minimalno izkoriščen in je seveda ob novem letu zapadel.

Zgovorno govorijo o uspehih pri gradnji zadružnih domov v soboškem okraju tud. delovne ure, ki so jih dale posamezne množične organizacije v letu 1949. Skupno je bilo izvršeno 184.300 delovnih ur, a od tega plačanih 33.499 ur. Od prostovoljnih delovnih ur, ki jih je bilo torej 145.811, je naredila OF 69.537 ur, LMS 46.046, AFŽ 27.145 in sindikati 3.083. V ure, ki jih je opravila LMS, pa so vsote tud. ure, ki so jih naredili pionirji.

Popolnoma sta opremljena dva zadružna doma. Delno opremljenih pa je sedem, a v evromem stanju je dograjenih 9, zidanje nadstropja 1, zabetonirani temelji je 10, a pripravljenega materiala imajo 3 gradilišča.

Ze te številke nam mnogo povedo. V letu 1950 je potrebno pospešiti tempo gradnje na vseh tridesetih domovih, ki še niso dograjeni, predvsem pa je potrebno odločeno dela na trinatistih gradiliščih, ki imajo zabetonirane temelje in

ničesar več ali pa niti tega. Krajevne uprave se morajo zavedati svojih nalog in dolžnosti in zadružni domovi v Gor. Lendavi, Rakičanu, Črnelavcih, Doležljah, Hodošu, Belincih, Prosenjakovcih, Čankovi, Gradišču, Dolcu in Tišini bodo kmalu popolnoma opremljeni.

S tem pa delo na gradnji zadružnih domov v okraju še ni končano. Po vseh soboškem okraju se še vedno govori o potrebah zadružnih domov in tam, kjer doma še ni, se pripravljajo na graditev, kot na primer v Brankovcih in Lipovcih, kjer bodo spomladaj še pričeli z delom.

Uprava za gradnjo zadružnih domov pri poverjeništvu za kmetijstvo OLO pa etoji pred velikimi nalogami. V preteklem letu ni nudila dovoljne pomoči gradiliščem, tako da so neredko krajevne uprave delale po svoje in zahajale v zmoti. Predvsem je potrebno, da se popolni z dobrim kadrom, kajti le tako bo lahko nudila dovolj pomoči gradiliščem. Utrditi je potrebno tudi večjo povezavo z OLOF in OK LMS ter ostalimi množičnimi organizacijami, ki je v letu 1949 ni bilo v dovoljni meri. Le tako lahko pričakujemo večje uspehe v delu.

Novoletna jelka v Strnišču

Kolektiv tovarne aluminija v Strnišču je zelo svečano proslavil Novoletno jelko s silvestrovanjem.

Vajeniški aktiv je priredil Novoletno jelko že v petek, dne 30. decembra z zelo dobro prirejenim, pestrim sporedom. Upravnik šole učenec v gospodarstvu je v svojem uvodnem govoru povedal pomen Novoletne jelke, prikazal uspehe vajeniškega aktiv kot vzornega, saj je prvi v ptuškem okraju, za kar je dobil priznanje in bil nagrajen z radio aparatom od OK LMS. V nadaljnjem izvajanju je povedal, da je vajeniški aktiv, organiziran v LMS, prispeval največ prostovoljnih delovnih ur v tovarni in na tovarniški ekonomiji.

Za učne uspehe ter za njihovo požrtvovalno zalaganje pri delu, za izvršene prostovoljne ure, za požrtvovalno udeleževanje pri kulturnoprosvetnem delu in njihovo nenehno in vzorno udeleževanje pri delu ljudske tehnike in fizikulturi, jih je tovarna z Novoletno jelko zelo bogato obdarila z oblekami, perilom in čevlji.

Članice AFŽ z ostalimi množičnimi organizacijami so organizirale Novoletno jelko za naše najmlajše in jih obdarile z bogatimi darili. Kinodvorana je bila polna pionirčkov, ki so z navdušenjem spremljali program in nestrno pričakovali razdeljevanje daril. Kako ne bi? Saj je to za njih nekaj novega, nekaj, kar jim bo ostalo še dolgo v spominu.

Največja zahvala za to krasno prireditve gre upravi tovarne, ki je prispevala 10.000 din, in kolektivu tovarne, ki je prispeval s prostovoljnimi prispevki 5000 dinarjev. Posebna zahvala pa aginim članicam AFŽ in predavateljem šole učencem v gospodarstvu.

Gospodarstvu postal novoletno čestitke ministru za delo LRS tov. Greifu.

V Gornji Lendavi so imeli novoletno jelko v veliki dvorani zadružnega doma. Z zanimanjem so poslušali pravilice pred prihodom dedka Mraza. Potem pa jih je živahni ugankar tako razgibal, da jih je bil sam vrišči. Ko se vsejele dosegle vrhunce, se je pojavil na oderu dedek Mraz in z njim tri Snežinke, ki so prav lepo povedale pesmico o dedku Mrazu, a po tem je sam nagovoril otročke. Pripravljali jim je o tem, kakšni morajo biti in jim obljubil, da jih bo obiskal vsako leto in jim prinesel vedno več in lepših darov. Vsakemu izmed učencev je nekaj daroval. Tudi tisti so dobili darove, ki še ne hodijo v šolo. Prav vsi pa so bili veseli in nasmejani.

Veselo je potekal praznični najmlajši, pa so ga tudi dobro pripravile članice AFŽ v Gornji Lendavi člani KUD in krajevna šivalnica. Žene so kapele 1500 kosov počiva, pomagale peku pri peki 3000 žemli, kuhale čaj ter pomagale pri razdeljevanju daril.

Za novoletno jelko je daroval okraj 33 kg bonbonov, 17 kg keksov, 15 kg sladkarij, 14 kg salam in 600 žemli, nekaj tekstilnega blaga, a 12 kosov je dala krajevna šivilska delavnica. Pionirski odred je dobil dva lepa šaha v vrednosti 3000 din. Za nakup darov in potrebe obdaritve je daroval odbor za zidavo zadružnega doma 1000 din, KUD »Dr. France Prešeren« 1000 din in AFŽ 1000 din.

Krajevni odbor AFŽ v Gornji Lendavi je organiziral pletarski tečaj, ki se je pričel 9. t. m. v zadružnem domu. Tečajnice izdelujejo okusne izdelke, ki so namenjeni za izvoz v tuzemstvo.

O potrebi varčevanja z električno energijo

Vsled hitro rastoče potrebe po električni energiji v našem socialističnem gospodarstvu ne more izgradnja novih central po prvem petletnem planu že sedaj zadostiti veliki potrošnji električne energije, saj zahteva izgradnja velikih central zelo dolgo gradbeno dobo. Naše v gradnji se nahajajoče centrale bodo pričele obratovati deloma v letu 1950, popolnoma izgrajene pa bodo šele leta 1951.

Kritično stanje v oskrbi potrošnikov z električno energijo nastopa ob suši v poletnem ali jesenskem času ter vsled zatiranja v zimskem času. Tedaj proizvodnja vodnih central močno upade in morajo parne centrale prevzeti glavno breme vse proizvodnje električne energije. V zimskem času je izpad vodne energije zelo velik, da ga parne centrale ne morejo popolnoma kriti, zato so potrebne omejitve v potrošnji. Ko bo pa dograjena tudi velika parna centrala v Soštanju, ki bo večja kakor vse dosedanje parne centrale v Sloveniji skupaj, tudi upad proizvodnje vodnih central ne bo več bistveno vplival na redno preskrbo vseh potrošnikov električne energije.

Največji potrošnik električne energije v kWh je seveda industrija, ker obratuje trajno po 8. 16 oziroma 24 ur na dan, tekem vsega leta. Široka potrošnja, to so gospodinjstva, obrt in javna razsvetljava, povzročajo pa velike istočasne obtežbe v kWh ob razsvetljavi zjutraj in zvečer in znaša ta obtežba, ki jo imenujemo »konica«, do 35% celokupne obtežbe naših elektrarn.

Najbolj občutljive so svetlobne konice v zimskem času med 6. in 8. uro zjutraj ter med 17. in 22. uro zvečer, največja tekem celoga dne pa med 17. in 20. uro, ko je večina industrije še v polnem obratovanju. Poleti zjutranja svetlobna konica sploh ne pride v poštev, ker je zgodaj dan, večerna konica se pa pomakne na poznejši čas med 20. in 22. uro, ki pa tudi ni več tako visoka kakor v zimi med 17. in 20. uro.

Industrija mora s skrajno štednjo v potrošnji električne energije in z zniževanjem obtežbe v času svetlobnih konic v največji meri prispevati k premagovanju oskrbovalnih težav z električno energijo. Toda tudi široka potrošnja mora s svoje strani štediti in to prav lahko stori.

V Sloveniji imamo okrog 180.000 odjemalcev za gospodinjstva. Če vsak odjemalec izključi ob svetlobni konici samo eno manj potrebno žarnico od povprečne jakosti 40 Watt, bi to pomenilo znižanje svetlobne konice za 180.000 × 40 × 1000 =

7200 kW učinka. Ravno tako morajo zavedne gospodinjstva opustiti ob času svetlobnih konic uporabo vseh toplotnih aparatov v gospodinjstvu, predvsem likalnikov, raznih kuhinjskih in električnih peči. En likalnik porabi toliko kakor 10 do 12 žarnic po 40 Watt, en kuhinjski toliko kakor 20 do 100 žarnic po 40 Watt, ena električna peč pa vsaj toliko, kakor 50 žarnic po 40 Watt. V Sloveniji je v uporabi najmanj 50.000 likalnikov s skupnim učinkom okrog 20.000 kW, kuhinjskih in električnih štedilnikov nad 5000 komadov s skupnim učinkom okrog 10.000 kW in električnih peči nad 3000 komadov s skupnim učinkom okrog 5000 kW. Če seštejemo učinke vseh teh gospodinskih toplotnih aparatov, pridemo do učinka vodne elektrarne Fala pri najboljši poletni vodi, ali parne elektrarne Trbovlje s 35.000 kW. Ni rečeno, da vse gospodinjstva istočasno uporabljajo svoje gospodinske aparate, pa naj jih uporabljajo le 20% istočasno, ob času svetlobnih konic, potem dobimo okrog 7000 kW dodatne obtežbe, ki nima s pr. potrebno razsvetljavo prav nič skupnega.

Vidimo torej, da bi naše zavedne gospodinjstva prav lahko prispevale k znižanju obtežbe ob času svetlobnih konic za okrog 15.000 kW ali pa vsaj 10.000 kW brez posebnih žrtv, le z dobro voljo in discipliniranostjo, kljub vsem težavam s kurivom. Veliko je gospodinjstev, kjer je poleg normalnega štedilnika na drva ali premog v uporabi tudi plinski kuhinjski in kljub temu uporabljajo še električni kuhinjski. Veliko je stanovanj z lončnimi pečmi ali celo s centralno kurjavo in zaradi udobnosti uporabljajo dodatno še električne peči za prostorno ogrevanje.

Le malo dobre volje in socialnega čuta do skupnosti že lahko odpravi vse težave v naši sedanjosti težki elektroenergijski situaciji. Uvesti je treba največje varčevanje in ne uporabljati vseh zgoraj navedenih električnih toplotnih aparatov v dobi svetlobnih konic v gospodinjstvih, javnih lokalih, trgovinah, ustanovah, obrti in industrijskih podjetjih. Potem tudi ne bo treba uvažati splošnih omejitev in nasilnih ukrepov in bo naša socialistična graditev kljub vsem oblikovnim težavam lahko hitro napredovala in ne bo nikjer primanjkovalo električne energije za res potrebno razsvetljavo in tudi ne pogonske sile za naše tovarne.

Verjetno bo trajala ta kritična doba do konca marca. Generalna direktorata elektrogospodarstva za LR Slovenijo

Preskrba

Z novo uredbo, katero je izdalo MTP-FLRJ o zagotovitvi preskrbi prebivalstva (Uradni list FLRJ št. 89/49) nam je omogočeno, da kupujemo mlevske izdelke po izbiri, to se pravi po želji.

V zvezi s to uredbo so tudi izdane nove živilske nakaznice za nabavo mlevskih izdelkov. Nakaznice posameznih kategorij vsebujejo sledeče število kuponov (odrezkov) z označbo I, II, III, IV in brez označbe:

Potr. nakazn.	a) osnovne:				brez označbe	Skupaj
	I.	II.	III.	IV.		
R-1 jamski	68	35	35	35	171	344
R-1 a	48	24	24	24	122	242
R-1 b	43	21	21	21	106	212
R-2 1	48	24	24	24	122	242
R-2 2	44	21	21	21	105	212
R-3	59	30	30	30	143	292
R-1	34	17	17	17	83	168
R-2 a	30	15	15	15	77	152
R-2	25	12	12	12	59	120
R-3	19	10	10	10	47	96
D-1	16	8	8	8	42	82
D-2	16	8	8	8	42	82
D-3	16	8	8	8	42	84
G	14	7	7	7	37	72

b) dodatne:

RU	—	—	—	—	11	11
Bolnške	—	—	—	—	14	14

Na kupone (odrezke) z označbo I. in II. lahko kupujejo potrošniki koruzne izdelke, na odrezke z označbo III. in IV. in brez označbe pa mlevske izdelke belih žit.

a) za 1 kg OG moke 14 kuponov (odr.)
b) za 1 kg 80% moke 12 kuponov (odr.)
c) za 1 kg 90% moke 11 kuponov (odr.)
d) za 1 kg pšeničnega zroba 15 kup.
e) za 1 kg koruznega zroba 13 kup.
f) za 1 kg koruzne moke 11 kuponov
g) za 1 kg testenin iz OG moke 15 kup.
h) za 1 kg testenin iz 80% moke 13 kup.
i) za 1 kg kruha iz 90% moke 8 kup.
j) za 1 kg kruha iz 80% moke 9 kup.
k) za 1 kg pečiva iz OG moke 10 kup.

Nov način te delitve smo že izvedli v mesecu decembru 1949, toda le v omejeni količini OG in 80% moke. To pa je bilo nujno potrebno, ker sta ta dva sortimenta le v manjši količini bila na zalogi oziroma na razpolago. Na ta način delitve smo zagotovili silahernemu potrošniku nabavo mlevskih izdelkov iz vseh sortimentov.

Prodajalne kruha in moke morajo v svojih prostorih izobestiti tablico iz katere je razvidno, katera vrsta odrezkov in koliko odrezkov se odreže za 1 kg posameznega predmeta. Ta tablica mora biti na mestu, na katerem jo potrošniki lahko vidijo.

Uprava za garantirano preskrbo pri OLO-u Murska Sobota

Otrok vojne

(Nadaljevanje)

Džuro je izpod čela pogledal okrog sebe in se oklevalje, toda ne plašno napotil proti katedri. Tudi Tuci se je zganil in se mu napotil naproti. Sklonjen je bil nekoliko naprej, a roke je imel povešene ob telesu, da je izgledal kot boksač pred nastopom. Pogledi vseh so bili uprti v njega. Vsi so bili prepričani, da bo Tuci skril pest in udaril Džurota v prsi, kot je bila to njegova navada. Tuci pa je počasi dvignil desnico, prijel Džurota za ovratnik in ga stresel:

»Tako, zdaj pa se pokaži v pravi obliki. Nič ni potrebno skrivati nosa.« Počasi ga je obrnil proti razredu in ponovil: »Ne skrivaj nosa, kar pokaži se... Spu sti roko.«

Džuro je to storil. Sošolci so opazili rdečo sled krvi, ki si jo je pretepač razmazal pod nosom. Nič se ni ganil. Tuci pa je nadaljeval:

»Tako izgledajo pretepači Zvoljni so in bi se radi prikoževali zato ker niso zmagali, pa si zaslužijo še več. Naš predpis pa je temu tudi primeren — kaznovati razgrajata, da si drugič ne bodo dovolili kakšnega Hrvat mora biti civiliziran, saj je gotskega izvora ne pa rdečkarska zver.«

Sunil je Džurota od sebe in se obrnil proti katedri, a potem pa kot da bi si premislil se je zopet obrnil in pogledal na vrh.

»Eno minuto imate časa. Kdor je dovolj zgovoren, naj se dvigne in pripravi. Če se nobeden ne oglasi pa dobi ves razred ukor.«

Vsi so se naprej mirno stali in svojih mestih in molčali. Nič se ni upal spregovoriti. Pričakovali so, da se bo oglašil kateri od krivcev, toda tudi ta dva sta molčala...

Molk je presegal oster, pridušen strel. Zdrznili so se. Frano je skotil proti vratom. Tuci je iznenadeno pogledal proti vratom, ki jih je zaloputnil za seboj. Frano in se počasi napotil za njim. V razredu pa je bilo še vedno vse tiho...

Frano je bil bleđ, ko je zopet vstopil v razred. Še bolj bleđ je prišel za njim mali Vinko. Roke je sklenil kot k molitvi in vsi so opazili na njegovi desnici krvave obveze. Tuci je osorno pogledal po razredu in zarežal:

»Ni vam dovolj da vam kri sili iz nosa, še streljali bi se.«

Odprl je usta, kot da bi hotel zakleti, pa se je samo obrnil h katedri in pričel listati knjigo...

Dnevi po tem dogodku so minevali v tesnobi in pričakovanju. Prepričani so bili, da bo Džuro vržen iz šole. A Milan kazenovan z ukorom pred izključitvijo. Presenetilo pa jih je, ko so po dveh tednih izvedli, da je kaznovan Milan sicer z opominom toda že to je bilo preveč, kajti Džuro ni dobil nobene kazni.

Snež je že davno skopnel. V mesto so zaveli topli vetrovi. Ozračje je bilo

blago in mehko. Hiše so čepale ob blatnih ulicah, kot da bi se pravkar predramile iz zimskega spanja in jim zdaj godi pomladno sonce, kot mački toplota kmečke peči. Drevje je pričelo brsteti in v ljudih se je prav tako nekaj zganilo, kot da bi jih omamljal vonj puhete pomladne zemlje. Ob sončnih nedeljah so se zgrinjali po cestah in ozkih poteh, ki so se vile preko polj in na vseh se je opazilo nekaj novega. Mladim so žarela lica, plamтели so pokledi in tudi na obrazih odraslih je bilo opaziti nekaj silčnega poleg zaskrbljenosti...

Vladko je v teh dneh spremljal na vseh poteh Maco. Nekaj novega je začutil v njenem ponašanju in to ga je privlačilo. Prijazna je bila in vabila ga je s seboj med starejše, med svoje sošolce, ki so bili proti njemu prav tako prijateljski. Sodel bil celo, po njihovem odnosu, da jim je enakovreden, da ga štejejo med se. Morda se mu je to samo zdelo, mogoče pa so res videli v njem nekaj drugega kot v ostalih njegovih vrstnikih. Morda jih je združevala njegova resnost in ožnost ali pa še kaj. O tem si Vladko ni bil na jasnem. Vedel je samo to, da mu je v tej družbi prijetno in da so mu ti mladi sedmošolci veliko večji prijatelji kot oni tam v šoli.

Ob večerih, ko je bil sam v mrčni sobi, ko je Maca vezla v kuhinji, kjer je mama pripravljala večerjo, a oče je odšel k svojemu znancu v sosednjo ulico, je sanjal o širokih poljih v domačem kraju in prisluškoval sanjam

zvokom Jocove mandoline. Kako teškovno je bilo ob takšnih večerih. Krog mesta so v teh tednih ovijali širok venec bodjakev žke in jo prepletali z prežečimi bunkerji. Po cestah je bilo slišati ostre komande in trde kopolne patrol, a vse mesto je bilo v temi. Popolna zatemnitev... Nad mestom so se nadvijali neke visoki svetli oblaki in luna je razpisala svojo mlečno svetlobo kot belo kopreno preko izmučenega obraza zemlje. V vse to pa so se prelivali božajoči, kopneči zvoki mandoline, kot glas jetnika za rešetkami, glas obsojenca, ki je vajen samo mraka in praznine krog sebe in se je usodi že vsega predal...

Vladko je stiskal pesti in zobe. Spominjal se je vsega, kar je doživel do zdaj in vedel je, da tega nikdar ne bo pozabil in tudi ni hotel pozabiti. Tudi ožnost in vdanosti usodi se ni mogel privaditi. Čutil je vse bolj, da vse, kar je okrog njega, sovraži vedno bolj in bolj in da bi rad storil kar koli, da se neha takšno življenje, da bi bilo boljše njemu in vsem.

»Naše življenje je kot koprena oblaka v višini, kot bleđa zvezda v temni nočnega svoda... Utrne in šine skozi ozračje in njenega bleška več ni... Tako je z nami... Tako ubogi smo in brezpomembni in vendar je v nas vedno neka moč ki nas sili v ustvarjanje, v nenehno gibanje in vendar smo v večnosti negibni kot skala na obali morja, kot skala smo, ki jo gloda čas, kot morsk valovi kamen ob obali...«

Tako je govoril Joco in Vladko je v

teh besedah slišal le melodijo njegove melodije. To, kar je čutil sam, je bilo nekaj drugega, nekaj tujega temu, kar je pripovedoval Joco. V njem je kipele kopnenje po življenju, ne po takšnem, kot ga je živel do zdaj, po pestnem, ustvarjalnem in mogočnem. Sam ni vedel prav razsoditi, kaj...

Vladko je prav tako kot on in Maca često prihajal k Jocu in on je s odločnim vročim plamenom v očeh ponavljal:

»Kar v nas je dobrega, naj žltje se v besedo in kar bešeda ne pove, ne zmore, naj trdno stisnjene pesti, za nas, za narod naš, krepko, odločno povedo.«

Te besede je izgovarjal z globokim patetičnim glasom in dvignili pesti, kot da pripoveduje množici, ki bo zdaj zdaj storila nekaj velikega. Drugače pa je govoril tiho in goreče:

»Življenje je trdo in gnusno, je pa lahko lepo in bogato, toda zanj se je treba boriti in v tej veliki borbi zmagati... Nikdar ne sme nihče od nas omahovati, kajti prepustiti se usodi pomeni vdati se, biti premagan.«

Vladko je v teh besedah čutil nekaj sličnega svojemu kopnenju. Zdelo se mu je, kot da bi mu pripovedoval o njegovem rodnem kraju in o tem, da vse, kar je slabega, nekdo mine in to bo kmalu, če nihče ne bo obupal nad svojo težko usodo, in takrat se bodo vs